

Stenografični zapisnik

pete seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 12. decembra l. 1887.

Nazoči: Prvosednik: Deželni glavar grof Gustav Thurn-Valsassina. — Vladni zastopnik: C. kr. deželni predsednik baron Andrej Winkler. — Vsi članovi razun: Knezoškof dr. Jakob Missia, Janko Kersnik in Luka Svetec.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika IV. deželno-zborske seje dné 7. decembra 1887.
2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
3. Priloga 46. Vladna predloga z načrtom zakona, s katerim se prenamejajo §§. 78, 79 in 81 občinskega reda z dné 17. februarja 1866. leta, dež. zak. št. 2, in zakon z dné 5. januarja 1882. leta, dež. zak. št. 8.
4. Priloga 47. Vladna predloga z načrtom zakona, s katerim se prenameja §. 8. zakona z dné 5. marca 1873. leta, dež. zak. št. 8, o napravljanji in vzdrževanji javnih, ne cesarskih cest in potov.
5. Priloga 48. Deželnega odbora poročilo gledé konvertovanja kranjskega zemljiško-odveznega dolga.
6. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem zaključku zemljiško-odveznega zaklada za leto 1886. (k prilogi 10.).
7. Ustno poročilo upravnega odseka o načrtu zakona o zagradbi in popravi potoka Trebiža pri Radečah (k prilogi 28.).
8. Ustno poročilo upravnega odseka o trtni uši na Kranjskem (k prilogi 33.).
9. Ustno poročilo upravnega odseka zastran odprave tarifne nejednakosti (k prilogi 35.).
10. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora Kamniškega za uvrstitev ceste Motnik-Terzin med deželne ceste.

Stenographischer Bericht

der fünften Sitzung

des krainischen Landtages

zu Laibach

am 12. Dezember 1887.

Anwesende: Voritzender: Landeshauptmann Gustav Graf Thurn-Valsassina. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Andreas Freiherr v. Winkler. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Fürstbischof Dr. Jacobus Missia, Johann Kersnik und Lukas Svetec.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolls der IV. Landtagsitzung vom 7. Dezember 1887.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
3. Beilage 46. Regierungsvorlage eines Gesetzentwurfes, womit die §§. 78, 79 und 81 der Gemeindeordnung vom 17. Februar 1866, L. G. Bl. Nr. 2, und das Gesetz vom 5. Jänner 1882, L. G. Bl. Nr. 8 abgeändert werden.
4. Beilage 47. Regierungsvorlage eines Gesetzentwurfes, womit der §. 8 des Gesetzes vom 5. März 1873, L. G. Bl. Nr. 8 betreffend die Herstellung und Erhaltung der öffentlichen, nichttararischen Straßen und Wege abgeändert wird.
5. Beilage 48. Bericht des Landesausschusses über die Convertirung der krainischen Grundentlastungsschuld.
6. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsabluß des Grundentlastungsfondes pro 1886 (zur Beilage 10).
7. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Gesetzes-Novelle betreffend die Verbauung und Correction des Trebiža-Baches bei Ratjschach (zur Beilage 28).
8. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses betreffend die Reblaus in Krain (zur Beilage 33).
9. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses in Betreff Beseitigung der Tarif-Anomalien (zur Beilage 35).
10. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Bezirksstraßenausschusses von Stein um Einreihung der Straße Möttinig-Tersain unter die Landesstraßen.

11. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora Zatiškega za uvrstitev občinske poti od Šent-Vida do Glogovice in do Sv. Roka med okrajne ceste.
12. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji občine Draga za izločitev iz okraja Kočevskega in uvrstitev v sodni okraj Ložki.
13. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za leto 1888. (k prilogi 16.).
14. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu zaklada učiteljskih penzij za leto 1888. (k prilogi 29.).
15. Ustno poročilo odseka za letno poročilo o letnem poročilu deželnega odbora, in sicer:
 - a) §. 4, deželne podpore;
 - b) §. 5, občinske zadeve;
 - c) §. 10, osobne zadeve;
 - d) §. 11, splošne zadeve.

Obseg: Glej dnevni red, potem interpelacija poslanca Deschmanna in tovarišev, ter samostalna predloga poslancev: Prof. Šukljeta in tovarišev in dr. Mosché-ta in tovarišev; rešitev prošenj: Ane Schiller, Marjete Junc, Lucije Schott, Matije Hiti-ja, Karoline Hočevnar, Magdalene Kratochwill, Karoline in Ane Malenšek, Janeza Geiger-ja, Franciške Pibernik, Mateja Prašnikar-ja in Ivane Stupar za miloščine oziroma rejne doneske iz učiteljskega penzijskega zaklada.

Seja se začne ob 30. minuti čez 10. uro.

11. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Bezirksstrassenausschusses von Sittich um Einreihung des Gemeindeganges von St. Veit bis Glogouza und St. Rochus unter die Bezirksstraßen.
12. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Gemeinde Suchen um Auscheidung aus dem Bezirke Gottschee und Einverleibung zum Gerichtsbezirke Laas.
13. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Vorschlag der Landes Wein-, Obst- und Ackerbauschule in Stauden pro 1888 (zur Beilage 16).
14. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Vorschlag des Lehrerpensionsfondes pro 1888 (zur Beilage 29).
15. Mündlicher Bericht des Rechnungsberichts-Ausschusses über den Rechnungsbericht des Landesauschusses, und zwar zu:
 - a) §. 4, Landesunterstützungen,
 - b) §. 5, Gemeindeangelegenheiten,
 - c) §. 10, Personalien,
 - d) §. 11, Allgemeines.

Inhalt: Siehe Tagesordnung, dann die Interpellation des Abgeordneten Deschmann und Genossen und die selbstständigen Anträge der Abgeordneten: Prof. Šuklje und Genossen und Dr. Mosché und Genossen; Erledigung der Petitionen: der Anna Schiller, Margaret Junc, Luzia Schott, des Mathias Hiti, der Karoline Hočevnar, Magdalene Kratochwill, Karoline und Anna Malenšek, des Johann Geiger, der Franziska Pibernik, des Mathias Prašnikar und der Johanna Stupar um Gnadengaben respective Erziehungsbeiträge aus dem Lehrerpensionsfonde.

Beginn der Sijung um 10 Uhr 30 Minuten.

Landeshauptmann:

Ich constatiere die Beschlußfähigkeit des hohen Hauses und eröffne die Sitzung.

Ich bitte den Herrn Schriftführer das Protokoll der letzten Sitzung zu verlesen.

1. Branje zapisnika IV. deželno-zborske seje dné 7. decembra 1887.**1. Vesung des Protokolles der IV. Landtags-sitzung vom 7. Dezember 1887.**

(Zapisnikar bere zapisnik 4. seje v nemškem jeziku. — Der Schriftführer verliest das Protokoll der 4. Sitzung in deutscher Sprache.)

Landeshauptmann:

Wünscht Jemand der Herren eine Berichtigung des soeben vernommenen Protokolles?

(Niče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ist nicht der Fall. Within erkläre ich das Protokoll der letzten Sitzung für genehmiget.

2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.**2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.****Deželni glavar:**

Gospodu poslancu Janko Kersnik-u dovolil sem odpust za današnji dan.

Izročam sledeče peticije:

Okrajni cestni odbor Radoljski prosi podpore za zgradbo nove ceste skozi Bled in da bi se odpisal dolg 400 gld.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Die Gymnasialdirektion in Gottschee bittet um einen Unterstützungsbeitrag pro 1888 für dürftige Schüler.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Herr Landtags-Abgeordneter Pfeifer überreicht die Petition des Vereines zum Schutze des österr. Weinbaues in Wien um Subvention.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Pakiž izroča prošnjo občine Gora za podporo k preložitvi občinske ceste „Potoke“ in za napravo treh mostov.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Klun izroča sledeče prošnje:

Občinsko predstojništvo D. M. v Polji prosi podpore za svoj novi mirodvor.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Kanonik Luka Jeran prosi podpore ubožnim dijakom za preskrbovanje v ljudski kuhinji.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Pečnik Jernej iz Krškega prosi podpore za prezkodovinsko izkopavanje.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gosp. poslanec dr. Poklukar izroča prošnjo Marije Hlavka, učenke na strokovni šoli za umetno vezenje na Dunaji, za podporo.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec dr. Poklukar izroča prošnjo Frančiške Suhadole, učenke na strokovni šoli za umetno vezenje na Dunaji, za podporo.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Dev izroča prošnjo krajnega šolskega sveta v Starem trgu pri Poljanah za podporo k razširjenju ondote ljudske šole.

(Izroča se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Es liegt noch eine Interpellation des Abgeordneten Herrn Deschmann und Genossen vor, ich bitte den Herrn Schriftführer dieselbe zu verlesen.

(Tajnik Pfeifer bere — Secretär Pfeifer liest):

„Interpellation.“

In der am 7. d. M. eingebrachten Interpellation des Abgeordneten Dr. Poklukar und Genossen wurden einige Vorfälle in der Stadt Gottsche nach der Landtagswahl am 22. v. M. auf Grund unwahrer, entstellender und übertreibender Berichte (Klici na levi: — Rufe links: „Oho! Oho!“) slovenischer Blätter zur Sprache gebracht und schwere Anklagen gegen die deutsche Bürgerschaft jener Stadt wegen höchst bedrohlichen Vorgehens gegen die Wähler des nationalen Candidaten, sowie auch gegen die Stadtvertretung wegen Mangels an Obfsorge für die öffentliche Sicherheit erhoben.

Obfchon der größte Theil jener Angaben durch eine vom Bürgermeister von Gottschee am 8. d. M. abgegebene, in dem Inseratentheile der „Laibacher Zeitung“ vom 10. d. M. erschienene Erklärung als völlig unwahr bezeichnet worden ist (Nasprotovanje na levi — Widerspruch links. Poslanec Klun: — Abgeordneter Klun: „Nicht eine Einzige!“ Poslanec dr. Poklukar: — Abgeordneter Dr. Poklukar: „bestätiget worden ist!“) und zu erwarten steht, daß die im Landtage vorgebrachten Anschuldigungen durch die von der Regierung zu pflegenden Erhebungen auf das richtige Maß (Smeh na levi — Gelächter links. Poslanec Klun: Abgeordneter Klun: „Oho!“ „auf das richtige Maß!“) zurückgeführt werden, so sehen sich doch die Gefertigten in Folge einer von der slovenischen Presse, so z. B. „Slovenec“ vom 3. Dezember im Artikel „Spominki na Kočevje“, mit den verwerflichsten Mitteln (Smeh na levi — Gelächter links) betriebenen Verhöhnung der slovenischen Landbevölkerung gegen die Deutschen in Gottschee, welche stets mit ihren slavischen Nachbarn im besten Einvernehmen gelebt haben (Smeh na levi in klici: —

Gelächter links und Rufe: „Res je to!“), veranlaßt, auf die eigentlichen Ursachen der in Gottschee herrschenden Erbitterung hinzuweisen und sich diesfalls an die Regierung zu wenden; obzwar ihnen die Angelegenheit hierfür bei der Agnoscirung der Wahl des Abgeordneten von Gottschee-Reisniz geboten war (Poslanec Klun: — Abgeordneter Klun: „Zakaj pa niste!“), wovon sie jedoch damals wegen Vermeidung aufregender Debatten in dieser, für die Berathung wichtiger volkswirtschaftlicher Fragen und anderer dringender Landesangelegenheiten bestimmten Landtagsession keinen Gebrauch gemacht haben.

Die in der Stadt Gottschee entstandene Mißstimmung der deutschen Bevölkerung gegen einzelne Beamten ist durch deren offen betriebene Wahlagitatio für den nationalen Candidaten (Nasprotovanje na levi — Widerspruch links) und durch das — gelinde gesagt — tactlose Vorgehen derselben hervorgerufen worden.

Wenn schon überhaupt eine Wahlagitatio seitens der Repräsentanten einer angeblich über den Parteien stehenden Regierung unstatthaft ist, so hätte dieselbe um so mehr bei der lebhaften Wahlbewegung in der Stadt Gottschee vermieden werden sollen, wo die deutsche Bevölkerung in ganz richtiger Voraussicht sich der Gefahr ausgesetzt sah, bei Wahlbeeinflussungen der Regierung zu Gunsten des slovenischen Candidaten, die Vertretung ihrer ohnehin im Landtage wenig beachteten Interessen durch ihren deutschen Abgeordneten ganz zu verlieren (Poslanec Klun: — Abgeordneter Klun: „Saj jih imate deset!“), was auch geschehen ist, so daß die Stadt Gottschee, dem mitwählenden Markte Reisniz in der Steuerzahlung um das Doppelte, in der Bevölkerungsziffer um 665 Seelen voransteht, sowie überhaupt die 25000 deutschen Gottscheer den ihnen nach Recht und Billigkeit im Krainer Landtage gebührenden bescheidenen Platz eines selbstgewählten Vertreters einbüßen mußten.

Die nachfolgenden Thatfachen, für deren Richtigkeit das Bürgermeisteramt in Gottschee einsteht, wo man auch über die betreffenden Persönlichkeiten Bescheid zu geben weiß, waren gewiß darnach angethan, um eine gerechtfertigte Aufregung in der deutschen Bevölkerung hervorzurufen. (Smeh na levi. — Gelächter links.)

Die k. k. Bezirkshauptmannschaft in Gottschee bewies ihre Parteinahme für den slavischen Candidaten durch die Verabfolgung doppelter Wahlzettel an solche deutsche Wähler, die man für den letzteren zu gewinnen hoffte, ohne daß diese sich bei ihr um ein Duplicit gemeldet hätten, man wollte hiemit eben eine Lockerung der Parteidisziplin unter den deutschen Wählern erzielen.

Ein später noch näher zu besprechender Gymnasialprofessor rühmte sich in einem offenen Geschäfte vor einem deutschen Wähler, der zu seinem Nachbar in Wahlangelegenheiten gekommen war, daß ihm eine beliebige Anzahl leerer Stimmzettel zur Verfügung stünde.

Einer der Beamten der Bezirkshauptmannschaft rief einen deutschgesinnten subalternen Steuerbeamten zu sich vor und bedeutete ihm, er möge es sich wohl überlegen, was er thue, wenn er Professor Vinhart wähle, denn dieser sei entschieden regierungsfeindlich. (Smeh na levi. — Gelächter links.)

Der nämliche politische Beamte erlaubte sich nach der Wahl die Äußerung, daß jene Beamte, die nicht für Bisnikar gestimmt hatten, im Disciplinarwege verurteilt zu werden verdienten. (Veselost na levi. — Hei-

terkeit links. Poslanec dr. Poklukar: — Abgeordneter Dr. Poklukar: „Ja verdienen!“).

Als nach der Wahl in einem öffentlichen Locale ein heftiger Wortwechsel zwischen dem städtischen Sparcassabuchhalter und einem Steuerbeamten vorfiel, zog dieser einen Revolver hervor und drohte seinem politischen Gegner mit dem Erschießen. (Zivahna veselost na levi. — Lebhaftes Heiterkeit links.) So wenig das Vorgehen des ersteren in Schutz zu nehmen ist, so sollte man doch bei einem Staatsbeamten voraussetzen, daß ihm andere Mittel, als die Drohung mit der Schießwaffe bekannt seien, um für eine angethane Beleidigung Genugthuung zu erlangen.

Als Hauptagitator für den nationalen Candidaten trat ein im vorigen Jahre nach Gottschee übersehter slovenischer Gymnasialprofessor auf. Derselbe versuchte in Begleitung eines politischen Beamten gelegentlich eines Ausfluges nach Mösel den dortigen in Gottschee wahlberechtigten Gastwirth Josef Obermann unter Versprechung eines Geldebetrages bis zu 50 fl. für den Candidaten Bezirksrichter Bisnikar zu gewinnen. Als Obermann für den deutschen Candidaten gestimmt hatte, wurde er vom erwähnten Professor öffentlich beschimpft, worauf jener die Ehrenbeleidigungsklage gegen diesen anstrebte und der Professor zu einer Geldstrafe von 5 fl. verurtheilt wurde.

Eben dieser Professor erlaubte sich nach Verlassung des Wahllocales höhnische Zurufe gegen die vor demselben versammelte Volksmenge mit der Bemerkung, „daß diesmal den Gottscheern ihre Tausende nichts geholfen haben“. (Veselost na levi. — Heiterkeit links.)

Diese Provocation rief allgemeine Erbitterung hervor und hatte die für den Provocanten unangenehme Cier-affaire zur Folge. (Poslanec dr. Poklukar: — Abgeordneter Dr. Poklukar: „Also constatatiri!“). Wegen Theilnahme an diesem zu mißbilligendem Excesse wurde der Gemeinbediener von Gottschee nach erfolgter Abstrafung durch die politische Behörde vom Gemeindeamte aus dem städtischen Dienste entlassen.

Es hat die mit der Localpolizei betraute autonome Behörde an der nöthigen Energie wegen Aufrechterhaltung der Ruhe und Ordnung nicht fehlen lassen (Poslanec dr. Poklukar: — Abgeordneter Dr. Poklukar: „scheint doch!“); demungeachtet wurde die k. k. Gendarmerie durch mehr als eine Woche zur Hintanhaltung von Ruhestörungen in der Stadt aufgeboden, ohne daß nur ein einziger Fall vorgekommen wäre, der ihr zum Einschreiten Anlaß gegeben hätte.

Auf Grund dieser Thatfachen erlauben sich die Gefertigten an den Herrn Vertreter der Regierung folgende Fragen zu stellen:

1. Sind irgend welche Weisungen der Regierung an die k. k. Bezirkshauptmannschaft Gottschee wegen Parteinahme für den nationalen Candidaten ergangen?

2. Sind der Regierung die obervährten Vorfälle bekannt?

3. Hat sie wegen der Ausschreitungen ihrer Beamten etwas verfügt, oder gedenkt sie diesfalls etwas zu veranlassen?

4. Welche Haltung gedenkt die Regierung gegenüber der durch die slovenische Presse betriebenen Verhetzung der slovenischen Landbevölkerung gegen die deutschen

Gottscheer, namentlich in der Richtung, daß die Bezirks-hauptmannschaft von Gottschee nach Reifnitz versetzt und das Gymnasium in Gottschee aufgehoben werde, einzunehmen?

Laibach 12. Dezember 1887.

Deschmann.

Apfaltrern.	Freiherr v. Taufferer.
Ludwig Ritter v. Gut-	Freiherr v. Lichtenberg.
mansthal-Benvenutti.	Alfons Baron Jois.
C. Luchmann.	Dr. Mauer.
Schwegel.	Muersperg."

Landeshauptmann:

Ich beehre mich, die Interpellation dem Herrn Landespräsidenten zu übergeben.

Landespräsident Freiherr von Winkler:

Ich bitte ums Wort! Ich habe in der Angelegenheit, welche den Gegenstand der vorliegenden und auch einer in der letzten Sitzung des hohen Hauses eingebrachten ähnlichen Interpellation bildet, die nöthigen Erhebungen eingeleitet und werde seinerzeit das Ergebnis derselben dem hohen Hause bekannt geben. Ich kann aber schon jetzt mit Rücksicht auf den Inhalt der heutigen Interpellation entschieden erklären, daß eine Beeinflussung seitens der Regierung bei der stattgehabten Wahl in Gottschee durchaus nicht stattgefunden hat und noch weniger irgend eine Weisung an die politische Behörde ergangen ist, welche die Wahl vorzunehmen hatte. Ob und inwieweit in dieser Angelegenheit einzelne Beamte oder sonst öffentliche Functionäre eine ungerechtfertigte Ingerenz genommen haben, ist mir nicht näher bekannt, aber auch in dieser Beziehung werden seinerzeit dem hohen Hause die nöthigen Aufschlüsse ertheilt werden. Dies bitte ich vorläufig zur Kenntniß zu nehmen.

Deželni glavar:

Gospod poslanec Šuklje in družniki izročili so mi samostalni predlog, prosim gospoda tajnika, da ga prebere.

(Tajnik Pfeifer bere — Sekretär Pfeifer liest): „Samostalni predlog poslanca prof. Šukljeja in tovarišev o ustanovitvi deželne zavarovalnice z obligatornim zavarovanjem poslopij proti požaru.

Slavni deželni zbor naj sklene:

Deželnemu odboru se naroča, z vso temeljitostjo in paznostjo pretresati vprašanje deželne zavarovalnice z obligatornim zavarovanjem poslopij proti požaru, v to svrhu pripraviti statistično gradivo, v dogovor stopiti z deželno vlado ter v prihodnjem zasedanju deželnemu zboru izročiti primerne predloge.

V Ljubljani 12. decembra 1887.

Prof. Fr. Šuklje.

Dr. Poklukar.	Klun.
Dr. A. Mosché.	Pakiž.
Dr. Vošnjak.	Hinko Kavčič.
V. Pfeifer.	Fr. Višnikar.
Dev.	Lavrenčič.
Detela.	Mohar."
A. Kraigher.	

Deželni glavar:

Ravno objavljeni predlog postavil bom na dnevni red prihodnje seje in prosil gospoda predlagatelja, da ga utemeljuje.

Došel mi je še drug samostalni predlog gospoda poslanca dr. Mosché-ta in družnikov. Prosim gospoda tajnika, da ga prebere.

(Tajnik Pfeifer bere — Sekretär Pfeifer liest):

„Samostalni predlog poslanca dr. Alfonza Mosché-ta in tovarišev z načrtom zakona, s katerim se določujejo posamezne spremembe o postopanju gledé pravic, podvrženih po cesarskem patentu z dné 5. julija 1853, drž. zak. št. 130, o odkupu ali uravnanji.

Slavni deželni zbor naj sklene:

a) Priloženi načrt se potrdi;
b) deželnemu odboru se naroča, da temu načrtu zakona izprosi Najvišje potrjenje.

Dr. A. Mosché.

Dr. Vošnjak.
Grasselli.
Murnik.

Dr. Poklukar.
Oton Detela.
Klun.

Šuklje."

Deželni glavar:

Tudi ta samostalni predlog postavil bom na dnevni red prihodnje seje, da ga gospod predlagatelj utemeljuje.

3. Priloga 46. Vladna predloga z načrtom zakona, s katerim se pre-narejajo §§. 78., 79. in 81. občinskega reda z dné 17. februarja 1866. leta, dež. zak. št. 2, in zakon z dné 5. januarja 1882. leta, dež. zak. št. 8.

3. Beilage 46. Regierungsvorlage eines Gesetzesentwurfes, womit die §§. 78, 79 und 81 der Gemeindeordnung vom 17. Februar 1866, Z. G. Bl. Nr. 2, und das Gesetz vom 5. Jänner 1882, Z. G. Bl. Nr. 8, abgeändert werden.

(Izroča se občinskemu odseku. — Wird dem Gemeinde-Ausschusse zugewiesen.)

4. Priloga 47. Vladna predloga z načrtom zakona, s katerim se pre-nareja §. 8. zakona z dné 5. marca 1873. leta, dež. zak. št. 8, o napravljanji in vzdrževanji javnih, ne cesarskih cest in potov.

4. Beilage 47. Regierungsvorlage eines Gesetzesentwurfes, womit der §. 8 des Gesetzes

vom 5. März 1873, Z. G. Bl. Nr. 8, betreffend die Herstellung und Erhaltung der öffentlichen, nichtärarischen Straßen und Wege abgeändert wird.

Poslanec Detela:

Predlagam, da se ta predloga izroči upravnemu odseku.

Poslanec ces. svét. Murnik:

Predlagam, da se tudi ta predloga izroči občinskemu odseku, ker je v tesni zvezi s predmetom predloge 46. in zadeva le priklade.

Poslanec Detela:

Jaz uzdržujem svoj predlog, ker se bode še tekom tega zborovanja predložil zakon o cestah, in je gotovo važno, da bode upravni odsek, kateremu se bode nemara izročil načrt nove cestne postave, pretresoval tudi to vladno predlogo.

Poslanec Pakiž:

Tudi jaz sem za to, da se ta predloga izroči upravnemu odseku, v katerega spadajo gospodarske stvari. Vsled tega prosim, naj slavna zbornica pri-trjuje nasvetu gosp. poslanca Detele.

(Obvelja. — Angenommen.)

5. Priloga 48. Deželnega odbora poročilo gledé konvertovanja kranjskega zemljiško-odveznega dolga.

5. Beilage 48. Bericht des Landesauschusses über die Convertirung der kranjschen Grundentlastungsschuld.

(Se izroča finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

6. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem zaključku zemljiško-odveznega zaklada za leto 1886. (k prilogi 10.).

6. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsabschluss des Grundentlastungsfondes pro 1886 (zur Beilage 10.).

Poročevalec dr. Mosché:

Slavni zbor! Čast mi je poročati v imenu finančnega odseka o računskem zaključku zemljiško-odveznega zaklada za l. 1886.

Po navadi prejšnjih let bi si tudi letos dovoljenja izprosil, da bi bil oproščen prebranja cele

priloge 10., ampak, da bi izjavil le končne številke in potem predloge finančnega odseka.

Iz glavne bilance za l. 1886. in sicer pod rubriko „Pravi prihodki“ je razvidno, da je bil pri prikladi k direktnim davkom efekt za 6.394 gld. 28 kr. ugodnejši, kakor je bilo proračunjeno, med tem, ko je priklada k indirektnim davkom znašala za 3.118 gld. 76½ kr. menj, kakor prèliminare, iz česar se razvidi, da se je direktni davek zvikšal, indirektni znižal.

Pri „Pravih troških“ bila je izdaja za 34.371 gld. 17½ kr. večja, memo proračuna, to pa ni bila prava izdaja, ampak nahajamo pod naslovno številko III. v točki 2. ustavljeno svoto 33.763 gld. 25 kr., to je torej le knjigovodstvena izpeljava in se je le za ta znesek zvišal obrestljiv dolg dežele nasproti državi.

Iz „Razkaza skupne imovine“ koncem l. 1886. je razvidno, da se je nepokriti del deželnega dolga znižal l. 1886. za 181.017 gld. 41 kr.

Gospode, kateri se zanimajo za vprašanje o konvertovanji zemljiško-odveznega dolga, opozarjam na rubriko „B. Dolgovi“, kjer nahajamo pod št. 1, 2, 3 in 4 celi dolg zemljiško-odveznega zaklada nasproti upravičencem koncem l. 1886. in ta znaša 4.254.437 gld. 54 kr.

Finančni odsek je pretresoval posamezne številke, jih primerjal s proračunom za l. 1886. in s knjigami, ter našel, da se računski zaključek s tem popolnoma ujema, in da je v redu. Z ozirom na to, in oziraje se na to okolnost, da je bil računski zaključek že meseca aprila letošnjega leta predložen finančnemu ministerstvu, in da ga je tudi ono odobrilo, predlaga finančni odsek:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Računski zaključek zemljiško-odveznega zaklada za l. 1886. se odobri.

(Obvelja. — Angenommen.)

7. Ustno poročilo upravnega odseka o načrtu zakona o zagrabi in popravi potoka Trebiža pri Radečah (k prilogi 28.).

7. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Gesetzes-Novelle betreffend die Verbauung und Correction des Trebiža-Baches bei Ratschach (zur Beilage 28.).

Poročevalec dr. Poklukar:

Slavni zbor! Poročati mi je v imenu upravnega odseka o poročilu deželnega odbora, katero se nahaja v prilogi št. 28. S tem poročilom podaja se novi načrt zakona gledé prenašanja nekaterih določil zakona dné 29. junija 1886. l., dež. zak. št. 17., o zagrabi in popravi potoka Trebiža pri Radečah.

Kakor je slavnemu zboru znano, določeno je v ravno omenjenem zakonu, da dežela naša donša polovico troškov za zgradbo potoka Trebiža v svoti 8.000 gld. Vsi troški znašali bi po tedajnem proračunu 16.000 gld.

Vladni organi preiskovali so vse daljne potrebe za zgradbo tega potoka, posebno gledé prekopavanja vodotokov in zazidanja stranskih jarkov. Troški, katere so proračunili državni organi v skupno popravo in zgradbo, znašali bi približno 28.000 gld. Ker se je ta svota zdela deželnemu odboru zelo visoka, poslal je svojega inženirja Hraskega, naj načrt pregleda. Ta je poročal, da so načrti vsi popolnoma pravilni, da se pa vendar dá marsikaj prihraniti, ako se izvede le to, kar je neobhodno potrebno. Pri svojih preiskavah našel je n. pr., da je samo jeden jarek pri potoku tako nevaren, da donaša mnogo peska, gledé več drugih pa, ki so bili tudi namenjeni za zgradbo, je izrekel, da so tako dobro zarašeni, da tam ni treba še posebnih dél, ampak bodo itak pesek zadržavali, da se potok ne bode zasipaval. Te preiskave so mu omogočile, da je proračun državnih tehnikov znižal na svoto 24.000 gld., nižje se mu ni zdelo mogoče priti. Vsled tega je deželni odbor, ker so dotični posestniki sedaj toliko bolj udeleženi, vse svote pa vendar deželni zaklad prevzeti ne more, predlagal slavnemu zboru, naj se povekša deželna podpora na 10.400 gld., udeleženi posestniki naj donesajo 1.600 gld., vlada pa prevzame po zakonu za zboljšanje zemljišč polovico, to je 12.000 gld. V tem zmislu je omenjeni zakon v novem načrtu prenačen. Sicer bistvenega o njem nimam ničesar omeniti, le neke stilistične poprave v slovenskem tekstu usojam se priporočati.

V členu I., v drugi vrsti, naj se za besedo „Třebiža“ uvrsti črka „z“; v drugem odstavku istega člena, naj se izpusti v drugi vrsti beseda „tedaj“ in v 3. vrsti, naj se mestu besede „prispevke“ postavi „doneske“, ker je ta beseda bolj v rabi.

S temi malimi spremembami priporočam zakon in predlagam v imenu upravnega odseka:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1. V prilogi 28. nahajajočemu načrtu zakona, s katerim se prenačajo nekatera določila zakona z dné 29. junija 1886. l., dež. zak. št. 17., o zagrabi in popravi potoka Třebiža pri Radečah, se pritrjuje;

1. Dem in der Beilage 28 enthaltenen Gesetzentwürfe, mit welchem einige Bestimmungen des Gesetzes vom 29. Juni 1886, L. G. Bl. N. 17, betreffend die Verbaue und Correction des Třebiža-Baches bei Ratfisch abgeändert werden, wird die Zustimmung ertheilt;

2. deželnemu odboru se naroča, za ta načrt zakona izprositi Najvišje potrjenje;

2. der Landesausschuss wird beauftragt, um die Allerhöchste Sanction dieses Gesetzentwurfes einzuschreiten.

Deželni glavar:

Otvorjam generalno debato.

Želi kdo gospodov besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Preidemo v specialno debato.

Poročevalec dr. Poklukar:

(Bere posamezne člene ter uvod in naslov zakona iz priloge 28. in predloga upravnega odseka v

slovenskem in nemškem jeziku, ki obveljajo brez debate v drugem branji. — Ließt die einzelnen Artikel, Titel und Eingang des Gesetzes aus der Beilage 28, sowie die beiden Anträge des Verwaltungs-Ausschusses in slovenischer und deutscher Sprache, welche ohne Debatte in zweiter Lesung angenommen werden.)

Ker se razun zgoraj navedenih dveh stilističnih popravkov pri predloženem načrtu zakona nič ni spremenilo v današnji obravnavi, predlagam, da se predloženemu načrtu pritrjuje precej tudi v 3. branji.

(Obvelja. — Angenommen.)

8. Ustno poročilo upravnega odseka o trtni uši na Kranjskem (k prilogi 33.).

8. Mündlicher Bericht des Verwaltungs-ausschusses betreffend die Reblaus in Krain (zur Beilage 33.).

Poročevalec Hren:

Slavni zbor! Naloga mi je, v imenu upravnega odseka poročati o sedanjem stanju trtne uši na Kranjskem in o ukrepih, ki so se tekom letošnjega leta storili proti temu mrčesu, ali katere je šele storiti po predlogu deželnega odbora oziroma upravnega odseka.

Kakor se častiti gospodje spominjate še iz prejšnjih, ta predmet zadevajočih poročil v visoki zbornici, je nevarnost, ki preti našemu vinarstvu po trtni uši, zares tako velika, in škoda, katera bi nastopila za narodno gospodarstvo in narodno imetje, ako bi se ta mrčes skoraj popolnoma ne zatrl in odpravil, tako ogromna, da je zares treba napeti vse sile in porabiti vsa sredstva, da se ta mrčes kolikor mogoče prej in popolnoma uniči in zatara. Znano nam je namreč iz poročila deželnega odbora, da se je trtna uš tekom letošnjega leta na novo razširila posebno v Krškem, Mokronoškem pa tudi v Kostanjeviškem okraji in da se je po poročilu okrajnega glavarstva v Črnomlju dné 2. julija t. l. pokazala tudi že v Metliškem okraji, namreč v vinogradih Drašičke občine, v Krmačini, v Vidošiču in na Repici.

Znano je častitim gospodom, kar se je v prejšnjem zborovanju gledé tega predloga storilo. Opozarjam posebno na deželno-zborski sklep od 12. januarja t. l., s katerim se je sklenilo sledeče:

1. Izprositi si od visoke vlade materjelne podpore in sicer v gotovini in v ameriških trtah; v gotovini v svrhu naprave novih ameriških trtnic na različnih mestih Dolenjske, in za darila ali premije takim ubogim vinogradnikom, ki bi si z sadenjem ameriških trt posebnih zaslug pridobili, in torej na korist celega našega vinarstva posebno pohvalo zaslužili;

2. prositi, naj vlada dovoli, da se uvažajo ameriške trte iz Ogerskega in se kolikor mogoče po nizki ceni prodajajo oziroma siromašnim vinogradnikom zastoj delijo.

Zvršitev tega deželno-zborskega sklepa prepuštila se je deželnemu odboru, ki poroča o svojih ukrepih v prilogi 33. in stavi v svrhu daljnega uspešnega

postopanja proti trtni uši konkretne predloge, katere blagovolite razvideti na strani 5. te priloge. — Upravni odsek, ki je te predloge natančno pretresal, sprejel jih je z nekaterimi malimi spremembami, katere bom omenjal v specialni debati in jih nasvetujem tudi slavnemu zboru, da jih sprejme.

Deželni glavar:

Otvorjam generalno debato. Želi kdo gospodov besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Otvorjam specialno debato.

Poročevalec Hren:

Prvi predlog, katerega nasvetuje deželni odbor, se glasi:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1. C. kr. poljedelskemu ministerstvu izreka deželni zbor zahvalo za napravo državne ameriške trtnice v Kostanjevici.

S tem predlogom se strinja upravni odsek popolnoma, ker spozna, da si je poljedelsko ministerstvo s tem, da nam je napravilo v Kostanjevici ob državnih troških ameriško trtnico, in mnogo trt, ključev in šib po prav nizki ceni — (po 1000 komadov za 10 gld.) — med vinogradnike razdelilo in radovoljno poseglo v svoj zaklad, zares posebno priznanje zasluži. Umestno je torej, da mu deželni zbor svojo toplo zahvalo izreka in to tem bolj, ker nameravamo vnovič potrkati na vrata imenovanega ministerstva, in prosimo vnovič pomoči iz državnega žepa za napravo še drugih trtnic in za razdelitev premij.

Upravni odsek torej nasvetuje, naj slavni zbor prvemu predlogu pritrjuje.

(Obvelja. — Angenommen.)

Nadalje nasvetuje deželni odbor, in oziroma upravni odsek:

2. Deželnemu odboru se naroča, da prosi visoko c. kr. poljedelsko ministerstvo, da blagovoli

a) napraviti nemudoma vsaj še na dveh krajih na Dolenjskem državne ameriške trtnice in sicer v Mokronoški okolici in onkraj Gorjanca, kakor bode potreba kazala.

Upravni odsek se popolnoma strinja z deželnim odborom, da je nujna potreba, da se nemudoma napravijo še daljne take trtnice, iz katerih bi naši dolenjski vinogradniki dobivali sadik in ključev poplemenitenih ameriških trt, in se torej zлага z nasvetom deželnega odbora. Le na toliko se od deželno-odborovega priporočila razlikuje, da ne določuje mesta ali kraja, kje naj bi se ameriške trtnice napravile, ker se mu je zdelo primernejše, da se dotičnim oblastvom ne vežejo roke, kakor bi se zamoglo po besedah nasveta deželnega odbora misliti, ampak, da se razsodba o kraji, v katerem je trtnico umestiti, prepušča vladi; le toliko se je zdelo upravnemu odseku, da bi kazalo trtnico, predlagano za Novomeški okraj, pomakniti bolj na severno stran, in sicer v Mokronoški okraj. Vinogradniki Novomeškega okraja imajo nam-

reč že zdaj v svoji bližini dvoje takih trtnic, državno trtnico v Kostanjevici in deželno trtnico na Grmu, iz katerih jim je dobivati mogoče trtne ključe. Ker pa zvemo iz poročila deželnega odbora, da se je trtna uš naselila tudi že v Mokronoškem okraju, zdelo se je upravnemu odseku primernejše, naj bi se tudi vinogradnikom Mokronoškega okraja zljajšala prilika, dobivati ameriških trt, in se zaradi tega nova trtnica napravila v Mokronoški okolici, namestu one, ki se je za Novomeški okraj priporočala. Ministerstvo namreč gleda posebno na to, da se tam, kjer je uš že konštatovana, hiti na pomoč.

Z druge strani se je upravnemu odseku tudi zdelo umestnejše, da bi se reklo, naj bi se druga trtnica napravila onkraj Gorjanca, bodisi v Metliškem, bodisi v Črnomaljskem okraju, ker bodo še-le natančne poizvedbe pokazale, kateri kraj je za ustanovitev najbolj ugoden.

Priporočam torej slavnemu zboru, da pritrjuje nasvetu deželnega odbora s spremembami, katere nasvetuje upravni odsek.

Poslanec Pfeifer:

Slavni zbor! Neovrgljivo žalostna prikazen je, da vedno bolj neznosen, vedno bolj težaven postaja gospodarski položaj posestnikov. Vse, kar pridelamo, strašno zgubuje svojo vrednost vsled besne, divje konkurence, ki stiska vrednost blaga večkrat celó pod ceno produkcije.

Tuja konkurenca nam je ceno žita in živine tako znižala, da se vedno bolj sušita ta dva vira pomoči našemu žalostnemu gospodarskemu stanju.

Tista divja konkurenca, združena s prodajo umetnega ali pa židovsko ponarejenega tako imenovanega vina znižala je tudi dobiček od naše vinoreje, in ga, kakor vidimo in skušamo, znižuje in naravnost spreminja v izgubo vinogradnika.

Gotovo borita se poljedelec in živinorejec z neugodnimi okoliščinami, pa najdeta nekoliko tolažbe v tem, da jima vsaj ne primanjkuje vsakdanjega kruha. Vinorejcu pa, kateremu uničuje trtna uš jedino sredstvo pridobivanja dohodkov, preti pomanjkanje živeža.

Slavni zbor! Brez strahu in globoke žalosti si še misliti ne morem žalostnih nasledkov, ki sledé za trtno ušjo, če vsaj nekaj ogromne škode ne skušamo odvracati.

Kot zastopnik vinorejskih Dolenjskih krajev oglasil sem se bil že v preteklem zborovanju o neizmerni nesreči, ki nam z grozno silo uničuje naše narodno blagostanje.

Trtna uš razširja se s strašno hitrostjo! S potapanjem ali poplavljanjem se v svojih goricah proti trtni uši boriti ne moremo, obdelovanje s svižem je pa jako drago in kar je glavno, mislim, da moram na svojo žalost reči, da tudi to drago obdelovanje, ki sem ga poskušal v svojem vinogradu, doslej ni preganalo trtne uši.

Ker se tudi drugi bolj ali menj dragi poskusi drugod niso obnesli tako, da bi jih mogli za naše kraje rabiti, n. pr. zalivanje z žvepljeno kislino, ostaja po nasvetu strokovnjakov le ameriška trta. Ali žalibog, mi nimamo v naši deželi nikakoršnih poskusov z ameriško trto; ne znamo, katera vrsta ameriških trt bi bila v naših krajih v resnici zoperstavna trtni

uši, kakšno vino bi pri nas rodila ameriška trta, katerih ameriških trt se ne loti peronospera i. t. d.

Vse to treba več let poskušati in zasajati ameriške trte, ki so zoperstavne trtni uši, in trtne šole napraviti po raznih krajih Dolenjske.

Tudi bi po mojem mnenji sodilo, napraviti za poskušnjo sajenišnico ameriških trt na nekem nevtralnem zemljišči, to je malo dalje od krajev, kjer trta raste, in sicer zaradi tega, da bi se ne plašili oni, ki so čuli ali čitali, da se je zanesla in se morda zanaša ravno z ameriški trtami ta nesrečna uš tje, kjer je še ni bilo. Za tako poskušnjo bi se lahko našel primeren prostor, bodisi na tukajšnjem vrtu kmetijske družbe ali pa pod ljubljanskim gradom; deželnemu odboru ne bi bilo težko dobiti tak prostor, kjer bi se za poskušnjo zasadilo par tisoč ameriških trt in jih pocepilo, in bi naši vinorejci tako iz te trtnice in drugih trtnic, katere je še po Dolenjskem ustanoviti, že požlahnjene trte dobivali brezplačno, kakor jih dobivajo vinorejci v sosedni Hrvatski.

Brez take pomoči mora uboga naša dolenjska stran naravnost propasti.

Torej priporočam visoki zbornici predlog, ki gré na to, da se za poskušnjo napravi ameriška trtnica na primernem, od vinskih goric oddaljenem kraju, kjer se navadno ne prideluje vino.

Od vseh strani, moja gospóda, snuje se boj proti zemeljskemu sovražniku, torej je naša dolžnost, da podpiramo vsakega zaveznika, ki gre v boj proti trtni uši. Jeden takih zaveznikov v tem težkem boji je tudi dunajsko društvo za ohranitev naše vinoreje.

Danes sem izročil visoki zbornici prošnjo imenovanega društva za podporo; nižje-avstrijski deželni zbor podelil je temu društvu 500 gld., dalmatinski, tržaški, isterski 50 gld. skozi 10 let; za tekoče leto smo mi privolili 50 gld., nađejam se, da bo tisti odsek, ki se bo pečal s to prošnjo, tudi za l. 1888. nasvetoval jednako podporo, katero že danes prav toplo priporočam.

Neprestano spodkopava trtna uš blagostanje vinorejskih pokrajin tako, da propada glavni steber dolenjskega gospodarstva, ako ne skrbimo, da zopet ozelené sušeči se vinogradi.

Nasvetujem torej sledeči dodatek k drugi točki lit. a):

„poleg tega pa še za poskušnjo ameriško trtnico na primernem, od vinskih goric oddaljenem kraju, kjer se navadno ne prideluje vino.“

(Se podpira. — Wird unterstützt.)

Poročevalec Hren:

Sicer nisem opravičen, v imenu upravnega odseka dodatnemu predlogu gospoda poslanca Pfeiferja ugovarjati ali ga podpirati. Ker pa cika le na to, kamor merijo tudi nasveti upravnega odseka, namreč z vsemi sredstvi prihiteti na pomoč v nevarnosti bivajočim dolenjskim vinogradom, smem reči, da se tudi upravni odsek temu predlogu ne bi bil protivil, ako bi imel priliko pečati se ž njim in zaradi tega mislim, da kot poročevalec upravnega odseka z njegovimi nazori ne pridem v navskrižje, ako nasvetujem, naj blagovoli visoka zbornica nasvetu gospoda poslanca Pfeiferja pritrđiti.

Deželni glavar:

Prosim gospode, ki se strinjajo s predlogom upravnega odseka št. 2 črka a) naj blagovole se vzdigniti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prosim gospode, ki se zlagajo z dodatkom k temu predlogu, katerega nasvetuje gospod poslanec Pfeifer, in ki se glasi:

„poleg tega pa še za poskušnjo ameriško trtnico na primernem od vinskih goric oddaljenem kraju, kjer se navadno ne prideluje vino“, — naj blagovole se vzdigniti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Poročevalec Hren:

Deželni odbor in v soglasji ž njim upravni odsek nasvetujeta:

b) Oddati ameriške trtne šibe in ukoreninene trte revnim in menj premožnim vinogradnikom brezplačno ali vsaj po kolikor mogoče nizki ceni.

Kar se tega nasveta tiče, je on isto, kar je visoka zbornica že tekom lanskega zborovanja spoznala za potrebno in koristno, in že lani priporočala. Jedino sredstvo proti trtni uši je namreč, kakor se je že večkrat poudarjalo, le to, da se okuženi dosedanji vinogradi popolnoma predelajo, torej stare trte uničijo, izkopajo in požgó, ter napravijo novi nasadi z ameriški trtami, česar pa siromaški vinogradniki storiti ne morejo, razun če se jim pride vsaj toliko na pomoč, da dobé trte po ceni javnih oblastev ali zastonj, ali po kolikor mogoče nizki ceni, in zaradi tega priporočam slavni zbornici, da tudi temu predlogu pritrjuje.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog, katerega nasvetuje deželni odbor pod št. 2., črka c) je le ponavljanje deželno-zborskega sklepa lanskega zasedanja, s katerim se je sklenilo, slavno vlado naprositi, naj dovoli uvažanje ameriških trt iz Ogerskega, kjer se po jako nizki ceni dobé in pri katerih se je pokazalo, da trtna uš do njih nema moči, in jih ta mrčes ne more ugonobiti; take trte so posebno: vitis riparia souvage in vitis Solonis, ali pa tudi York Madeira.

Dasiravno se je deželni odbor že meseca januarja obrnil do visoke vlade, ona vendar ni dovolila splošno uvažanja ameriških trt iz Ogerskega, držeč se načela, da bi za kraje, v katerih se trtna uš še ni naselila, nastala nevarnost, da bi se po vpeljanih trtah okužili. Ker pa se pri nas po drugi poti ne more dobiti zadostno število ameriških trt ali ključev, ne preostaja drugega, nego vnovič prositi slavno vlado, da nam dovoli uvoz teh trt iz Ogerskega vsaj v one kraje, kjer trtno uš že imamo, kajti pri nas bode še trajalo leta in leta, predno bode mogoče v dovoljnem številu pridobivati domačih oplemenjenih ameriških trt za napravo novih vinogradov. Zaradi tega ponavlja deželni odbor v svojem poročilu lanski predlog tako, kakor ga je bil sklenil deželni zbor in temu se je pridružil tudi upravni odsek, ki dostavlja le nek mali dodatek.

V zmislu mejnarodne konvencije 3. novembra 1881. l., št. 105 drž. zak. in dosledne naredbe ministerstva za poljedelstvo dné 15. julija 1882 št. 107 drž. zak. se smejo tudi od drugod ameriške trte uvažati v naše dežele, in sploh iz ozemlja druge države v drugo državo, katera se je zgorej navedeni konvenciji pridružila, toda le pod nekaterimi varstvenimi pogoji in kavlami, ki so označene v dotičnih zakonitih določbah. Trte se morajo namreč dezinficirati in se smejo uvažati le na nekaterih za to odločenih vhodnih progah.

Upravni odsek predlaga slavnemu zboru vnovič in sicer v soglasji z nasvetom deželnega odbora, obrniti se do visoke vlade, naj dovoli uvoz teh trt vsaj v one kraje, kjer se je trtna uš že pokazala, in pa z dodatkom, da se sklicuje na poprej omenjeno mejnarodno konvencijo.

Upravnega odseka dotični nasvet se namreč glasi:

c) dovoliti uvoz ameriških trt iz Ogerskega v občine, v katerih se je trtna uš že zasledila in sicer pod varstvi, katera so določena v mejnarodni konvenciji 3. novembra 1881. l., št. 105 drž. zak. in v ministerski naredbi 15. julija 1882, drž. zak. št. 107.

(Obvelja. — Angenommen.)

Daljni predlog, katerega stavi deželni odbor, se glasi:

d) deliti premije v denarjih takim malim vinogradnikom, ki svoje vinograde pravilno zasade z ameriški trtami, — njemu je tudi pritrdil upravni odsek, ker je spoznal, da je zares potrebno in koristno, posebno uboge vinogradnike z gmotnimi podporami spodbujati in privabiti, da se lotijo težkega in z mnogimi troški združenega dela. Vinograd ne plača truda in troškov tako, kakor drugo zemljišče n. pr. polje, ne v enem letu, pa tudi v dveh ali treh letih ne; med tem, ko zrno, katero se spomladi izroči v krilo materi zemlji, v malo tednih klije, biljkom klasje nastavlja in v malo mesecih rumeno zrno donaša, je vinogradniku čakati po več let, dokler se mu pičlo povrača težko ustrajno delo, in veliki trud in troški; zatorej je treba posebnega zunanjega spodbujanja, da se skorej že obupani naši vinogradniki dela lotijo. Upravnemu odseku se je vsled tega zdelo primerno, da bi se z darili ali premijami naši vinogradniki podpirali in privabili na to mučno delo in da bi se apatija, katera mnogokrat pri naših kmetih nadvladuje, premagala, ker enako se je tudi pri drugih koristnih napravah ravnilo, na primer za pridno pogozdovanje, za napravo umetno uravnanih gnojišč, drevesnic, živih plotov i. t. d. Vsled tega toplo priporočam v imenu upravnega odseka predlog deželnega odbora.

Poslanec Stegnar:

Slavni zbor! K točki d) ne mislim nikakšnega dostavka nasvetovati, ampak želel bi, da bi se tukaj uvrstila točka št. 3. Nagiba me k temu nasvetu v prilogi 33. na konci natisneno naznanilo, ki se glasi: (bere — ließt:)

Ker pa je ljudstvo baš v vinogradnih krajih revno in se bode mali vinogradnik le težko lotil težavnega dela, katerega je treba pri napravi novih vinogradov, da namreč zemljo opuščenih vinogradov

globoko prekoplje (rigola), moralo bi se ljudstvo spodbujati k temu po premijah, kakor se spodbuja po darilih, da vzgaja plemenita živinska plemena.

Ta stavek me napeljuje, da priporočam slavnemu zboru, naj bi sprejel k štirim po gospodarskem odseku nasvetovanim točkam resolucijo, v kateri bi se deželnemu odboru naročilo preskrbeti nekak poučen spis, kateri bi se med narod vinorodnih krajev razdelil, da bi se poprijeli ljudje z večjim zanimanjem in z energijo obdelovanja vinogradov v tem smislu, da bode ameriška trta potem dobro rodila.

Ako ljudstvo spozna ne samo svojo korist v pridnem obdelovanju, ampak vidi, da so poklicane korporacije tudi pri volji, njegovo početje in podvzetje podpirati in celo nagraditi, preverjen sem, da bode živahno tekmovanje med kmetovalci nastalo in se bodo radi poprijeli umnega obdelavanja.

Da bode pa imelo prizadevanje deželnega odbora vspeh, pa tudi državne premije, katere dajemo po tem poročilu nekako na obljubo, potrebno je, da bi se spis sestavil po deželnem odboru v sporazumljeni s slavno kmetijsko družbo, in da bi se ta poučen spis o trtni uši in o uravnanju in pravilnem obdelovanju vinogradov priobčil ob deželnih troških in potem razdelil med narod na Dolenjskem brezplačno.

Torej stavim predlog, da bi se sprejela kot 3. točka:

„3. Deželnemu odboru se naroča, razdeliti med ljudstvo vinorodnih krajev poučni spis o prenovitvi, obdelovanju in pripravljanju vinogradov za nasajenje ameriških trt z dodatkom, da se bode pravilno ravnanje nagradilo z deželnimi in državnimi premijami.

(Se podpira. — Wird unterstützt.)

Poslanec dr. Vošnjak:

Slavni zbor! Predlog gospoda poslanca Stegnarja se mi prav umesten zdi. Doslej imamo „pouk o trtni uši“, katerega je ministerstvo izdalo v posebni knjižici s podobami in ta pouk se je razposlal po vsej deželi. Mislim, da imajo vse šole to brošurico in dotične podobe. Ampak take knjižice, katera bi poučevala ljudstvo, kako naj se vinogradi prenašajo, da bodo z ameriški trtami zasajeni, take nimamo; in ako bomo ljudem priporočali, naj vinograde z ameriški trtami zasade, jim bomo morali tudi poduk dajati. Za spisanje poduka imamo strokovne moči — učitelji na Grmu, ali tajnik kmetijske družbe — torej je lahko mogoče, da bi se taka brošurica izdala, treba je le, da se dovoli potrebni kredit. Pri 3. predlogu odsekom naj se torej izreče, da se kredit 500 gld. ne dovoli le za premije ali darila, ampak tudi za izdajo omenjene brošurice. To se tem lažje stori, ker je nasaditev ameriških trt še tako redka, da prihodnje leto še ne bode mogoče, teh 500 gld. za premije razdeliti.

Pri tej priliki bi še omenil, da so se oglašali vinogradniki, kateri trde, da poznajo sredstvo zoper trtno uš. N. pr. je došel tak dopis iz Celja. Deželni odbor ga je izročil šoli na Grmu v poročanje. Tudi nek vinogradnik pri Radečah se je oglašil in naznanil, da je iznašel sredstvo zoper trtno uš, in da je ž njim svoj vinograd pri Radečah, v katerem

je baje bila že pred 2 leti trtna uš, ozdravil. Deželni odbor je to naznanilo odstopil deželni vladi s prošnjo, naj dá po svojih izvedenih preiskavati, ali je res pred dvema leti bila trtna uš pri Radečah; kajti do- slej je le znano, da je segala k večjemu do Krškega. Zvedenec gospod Reichel, ki je bil tjekaj poslan, do- sedaj trtne uši pri Radečah ni našel.

To sem omenjal, da razložim postopanje dežel- nega odbora v slučajih, ko mu doidejo take vesti. Navadno jih deželni odbor izroča dotičnim oblastvom v preiskavanje, akoravno ni upanja, da se bode našlo sredstvo zoper trtno uš. Tudi na Francoskem se pečajo s tem vprašanjem, razpisana je premija 300.000 fran- kov, pa do danes še ni nikdo zaslužil te velikanske nagrade.

Poročevalec Hren:

Gledé predloga gospoda poslanca Stegnarja ozi- roma dr. Vošnjaka mi je ljubo isto opomniti, kar sem že poprej izjavil, namreč da ga, akoravno pač nisem za to pooblaščen po upravnem odseku, sprejemem ra- dovoljno in mislim tudi z odobravanjem vsega odseka, torej priporočam, da se sprejme. — Oba predlaga- telja nasvetujeta isto, namreč, da bi se tak poučen spis sestavil in razdelil med ljudstvo. Razlika je le tehnična in formalna, da gospod Stegnar stavi svoj nasvet, kot posebno točko, torej kot točko 3., med tem, ko gospod dr. Vošnjak misli, da bi bolje ka- zalo, dostaviti ono isto točki 3. predlogov odsekovih.

Nasvetujem, da se predlog gospoda Stegnarja popolnoma sprejme, in sicer kot točka 3. in si pri- držujem pri zadnji točki odsekovih predlogov, o na- svetu gospoda dr. Vošnjaka govoriti.

(Predlog odsekov št. 2., črka d) in predlog po- slanca Stegnarja, točka 3. obveljata. — Der Antrag des Ausschusses sub 2. lit. d) und der Antrag des Abgeordneten Stegnar, Zahl 3 werden angenommen.)

Nadaljni nasvet upravnega odseka pod točko 3., oziroma sedaj, ko se je predlog gospoda poslanca Stegnarja sprejel, pod točko 4., se glasi tako, kakor predlog deželnega odbora, namreč:

4. Deželnemu odboru se dovoljuje za l. 1888. kredit 500 gld. iz deželnega kulturnega zaklada v isti namen za premije ali darila.

Ta nasvet je le posledica tega, kar smo že skle- nili pod št. 2., črka d). Kajti, ako prosimo od mi- nisterstva poljedelstva pomoči za premije ali darila vinogradnikom, je pač umestno, da tudi mi nekaj storimo v tisti namen, in da pokažemo, da nam je zares mar za povzdigo našega vinorejstva, kateremu po trtni uši velika nevarnost preti, in da smo pri- pravljene tudi materijelne žrtve prinašati. Zatorej se mi zdi umestno, in živo priporočam, naj slavni zbor ta predlog sprejme.

Mislim pa, da bi na tem mestu uvrstil oni do- datek, katerega je predlagal gospod dr. Vošnjak namreč, da bi se predlogu dodale še besede: „in pa za izdajo poučnega spisa (točka 3).“

Kredit 500 gld. se letos sicer ne bi porabil, ker tekom prihodnjega leta gotovo še ne bode mnogo prilike za razdelitev takih daril, in vsled tega bode svota 500 gld. zadostovala tudi za izdajo takega po- učnega spisa.

Predlagam torej, naj slavni zbor pritrdi nasvetu odsekovega in dodatku gospoda dr. Vošnjaka.

(Obvelja. — Angenommen.)

9. Ustno poročilo upravnega odseka zastran odprave tarifne nejednakosti (k prilogi 35.).

9. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses in Betreff Beseitigung der Tarif-Anomalien (zur Beilage 35.).

Poročevalec Višnikar:

Slavni zbor! Čast mi je poročati v imenu upravnega odseka o sklepih slavnega deželnega zbora in o delovanju deželnega odbora, da se odpravijo ta- rifne nedostatnosti pri železnicah.

Kako škodljivo vplivajo obstoječi tarifi južne železnice na našo trgovino in naš promet, je slav- nemu deželnemu zboru dovelj znano. Baval se je večkrat s tem, za našo deželo vevlačnim in zlasti za Ljubljano vitalnim vprašanjem. Posebno se je sklepalo v predzadnjem zborovanju dné 4. in 22. ja- nuarja 1886. l. o tem vprašanji in takrat bili so sprejeti sledeči sklepi:

1. Da se pri sklepanju peazne pogodbe gledé na progo Ljubljana - Divača promet iz Kranjske ne prepusti južni železnici, nego da se kranjskim po- stajam omogoči rabiti državne tarife;

2. da se kolodvor „Ljubljana“ c. kr. državnih železnic čim prej razširi, ako možno, da se napravi upravno ravnateljstvo ali vsaj strojarna v Ljubljani;

3. da vlada sama po sklenjeni peazni pogodbi z južno železnico čim prej za to poskrbi, da se oži- votvori neposredna lastna zveza kranjske Rudolfove proge z Divačo;

4. da se z ozirom na tarifno razmerje, po- jasнено po poslancu Murniku v 19. seji deželnega zbora dné 22. januarja 1886, naznani vladi z resnič- nimi podatki dokazan in za deželo Kranjsko nevaren položaj.

V zmislu teh sklepov obrnil se je deželni odbor do visokega trgovinskega ministerstva, katero je z ukazom 29. marca 1887 št. 1051 odgovorilo sledeče:

„Vsled peazne pogodbe se bode sicer ves promet med Ljubljano in Trstom prepustil društvu južne že- leznice, a tarifi bodo se vsekako uredili po tarifih za mejne postaje na progah državnih železnic in vsled tega pokazala se bodo bistvena olajšila gledé prometa med Ljubljano in Trstom.“

Gledé družega predloga se je ravnateljstvo državnih železnic natanko poučilo, izdelalo potreben načrt in napravilo proračun. Zvršitev pa je odvisna od tega, da-li se potreben kredit dovoli. Obeta se tudi, da se po potrebi napravi v Ljubljani mala de- lavnica za popravljanje strojev. Upravno ravnateljstvo pa se ne more preložiti v Ljubljano, ker je ta preveč oddaljena od državnih železnic, tako rekoč na pe- riferiji in se je država že zavezala mestu Beljaku nasproti, katero je imelo s tem že dovolj žrtev.

Gledé 3. točke se omeni, da se po dozidani železnice Trst-Hrpolje in po peazni pogodbi ni nadejati, da bi se v kratkem napravila neposredna zveza Rudolfove železnice z Divačo, katera ne bi tudi ugodna bila za mesto Ljubljano.

V 4. točki navedene pritožbe gledé neugodnega tarifnega razmerja so posledica olajšil, katera so se morala priznati pristanišču tržaškemu pa tudi Reki. Gledé znižanja tarifov za Ljubljano nadaljuje se pogajanje z južno železnico“.

Nadalje se trdi v ukazu ministerstva, da bo jazen radi refakcij za prevažanje lesa iz Galicije in iz Bukovine v Trst, potem za prusko-šlesko oglje v Italijo ni utemeljena. Bukovinskemu in gališkemu lesu morala so se dovoliti olajšila, ker drugače tem deželam ni mogoče kupčevati z lesom. Vkljub temu, meni ministerstvo, kranjski les še lahko tekmuje z gališkim in bukovinskim.

Nadalje se je baval deželni zbor s tem vprašanjem v seji 12. januarja 1887. l. in se je takrat sklenilo, da se deželni odbor vnovič pogaja z ministerstvom. Deželni odbor je v smislu tega sklepa napravil prošnjo do trgovinskega ministerstva s sledečim petitom:

(bere — liešt:)

„Visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo naj blagovoli, poštevaloč upravičene izražene želje, svoj veliki vpliv vporabiti v to pri c. kr. priv. južni železnici, da se odpravijo rečeni odnošaji, ter da se sprejmó c. kr. glavnega ravnateljstva za državne železnice avstrijske predlogi, po katerih naj bi se za Ljubljano uvela vsaj ona voznina, kakor jo ima za 170 kilometrov oddaljenejša postaja Gorica v prometu s češkimi, moravskimi, predarlškimi in nemškimi postajami, ter da ne bode inozemsko blago imelo v notranjem avstrijskem prometu cenejše voznine, nego enakovrstno blago kranjsko odnosno avstrijsko.“

V tej obširno utemeljeni prošnji poudarja se, da ima Gorica, ker je bliže Trstu, veliko ugodnejše tarife kakor Ljubljana, in da je pri mnogih predmetih, ako se v Trst pošljejo in potem nazaj v Ljubljano, voznina cenejša, kakor pri direktni pošiljati n. pr. iz Dunaja v Ljubljano.

Tretja prošnja je prošnja trgovinske zbornice ali 79 tvrdek ljubljanskih. Dotična vloga oddala se je deželnemu odboru, ki jo je s toplim priporočilom predložil ministerstvu povdarjajoč, da veljajo po državno-železniškem tarifu od 6. julija t. l. za Ljubljano za promet do Trsta in od Trsta še vedno tarifi južne železnice, da so pa postaje nad Ljubljano na državni železnici dobile neposredne državno-železniške tarife, tako, da dobé blago iz Trsta ceneje, kakor Ljubljana, da imajo torej obrtniki na Gorenjskem ugodnejše tarife, kakor ljubljanski. Primeri teh tarifnih nejednakosti navedeni so na strani 8. in 9., priloge 35. Tako se n. pr. za vagon rezanega in okroglega lesa plača od Ljubljane do Trsta 40 gld., od Vižmarij do Trsta pa za vagon rezanega lesa 32 gld. 20 kr., za vagon lesa v čokih ali panjih 27 gld. 40 kr., torej precej nižje. Za sol se plača od Trsta do Ljubljane 52 kr., od Trsta do Vižmarij pa 41 kr. i. t. d. Iz tega je razvidno, da so postaje na državni železnici ugodnejše, kakor pa Ljubljana.

Vsled tega prosijo ti ljubljanski trgovci trgovinsko in obrtno zbornico:

(bere — liešt:)

„1. Naj se obrne do visokega c. kr. trgovinskega ministerstva in do slavnega c. kr. glavnega ravnateljstva avstrijskih državnih železnic s prošnjo, da se zgradi namesto novega državnega kolodvora v Ljubljani, nov državni kolodvor v Šiški in naj se tej postaji dovolijo od Trsta in do Trsta tarifi državnih železnic.“

2. Slavna zbornica naj se pri visokem c. kr. trgovinskem ministerstvu, kakor tudi pri slavnem c. kr. glavnem ravnateljstvu neposredno in po svojem zastopniku v železniškem svetu, eventualno tudi po gospodih državnih poslancih z nova pritoži, da se odstranijo tarifne nejednakosti, katere so na škodo trgovini in obrtnosti, kakor tudi kmetijstvu in gozdarstvu na Kranjskem, osobito pa prvima v Ljubljani“.

Utemeljuje se ta prošnja posebno s tem, da je sedaj po otvorjenji proge Hrpolje-Trst položaj za Ljubljano še neugodnejši nego poprej.

Iz vsega tega je jasno, kako silno trpi promet v Ljubljani po vplivu tarifov južne železnice, in da moramo na to vprašanje vedno misliti in nanj svoj pozor obračati.

Akoravno razum nekaterih obljub dosedaj skorej ničesar nismo dosegli, mora se vendar priznati, da je deželni odbor storil svojo dolžnost v tej zadevi. Upravni odsek torej predlaga:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Poročilo deželnega odbora o odpravi tarifnih nejednakosti vzame se na znanje;

2. priznavajoč dosedanje prizadevanje deželnega odbora v tej zadevi naroča se istemu, da tudi v prihodnje obrača vso pozornost na ta velevažen predmet.

Poslanec ces. svét. Murnik:

Slavni zbor! Poročilo deželnega odbora, katero je bilo slavnemu zboru v prilogi 35. predloženo in o katerem je gospod poročevalec sedaj jako obširno poročal, omenja na strani 10., pod št. 2., da se je trgovinska in obrtna zbornica od onih firm, katere so jej napravile tam omenjeno vlogo, prosila, naj bi se obrnila tudi do glavnega ravnateljstva državnih železnic in onega gospoda, ki zastopa Kranjsko v državnem železniškem svetu. To se je tudi zgodilo, in prišla je vsa ta stvar po nasvetu zastopnika Kranjske, gospoda deželnega poslanca Karola Luckmanna, v zadnjem zasedanju državnega železniškega sveta na dnevni red.

Nasveti, katere je zastopnik Kranjske v železniškem svetu stavil, skladajo se z nasveti, ki so se naznanili v prilogi 35. slavnemu deželnemu zboru.

Ti nasveti se glasé: (bere — liešt:)

„Die geehrte k. k. General-Direction der österr. Staatsbahnen wird ersucht:

1. Im Sinne der Beschlüsse des Staatseisenbahnrathes vom 20. Mai 1884, 26. October 1885 und 29. October 1886 dahin zu wirken, daß die bekannten Tarifanomalien, welche den Verkehr der Stadt Laibach benachtheiligen, aufgehoben oder doch gemildert werden.“

2. Die Station Staatsbahnhof Laibach, in den Tarif für den Eilgüter- und Frachtgütertransport im Verkehre zwischen Triest, Fiume, Pola, Rovigno einerseits und den Stationen Divacca, Klagenfurt, Leoben, Villach anderseits, vom Juli 1887 zu gleichen Bedingungen aufzunehmen; sollte jedoch der Beagevertrag mit der k. k. priv. Südbahngesellschaft die gleiche Behandlung von Laibach gleich den übrigen Stationen, welche Bahnhöfe beider Bahnen haben, nicht gestatten, so möge die geehrte k. k. Generaldirection bei der hohen Regierung dahin wirken, daß

3. unter Berufung auf den Beschluß des Staatseisenbahnratheß vom 27. Oktober 1885 die Erweiterung des Staatsbahnhofes in Laibach unterbleibe und dafür in Šiška bei Laibach eine Staatsbahnstation mit Frachtauf- und Abgabe errichtet wird, so daß für die Stadt Laibach die Möglichkeit geschaffen wird, die Frachtgüter von und nach Triest zu den jeweiligen Staatsbahntarifen in der zukünftigen Station Šiška beziehen oder aufgeben zu können."

O tej stvari obravnavalo se je v seji državnega železniškega sveta dné 31. oktobra 1887. I. in dotični tarifni odsek, kateri se je o teh predlogih posvetoval, stavil je sledeče nasvete: (bere — lieš):

"1. Die k. k. Generaldirection wird ersucht, auf alle Artikel, in welchen ein Verkehr in Laibach stattfindet, den Tarif mit Berücksichtigung der Umfarthung für Triest in Anwendung zu bringen;

2. die Errichtung einer Station in Šiška wird der hohen Regierung auf's Eindringlichste empfohlen."

Ta dva nasveta sta bila od državnega železniškega sveta sprejeta in iz vsega tega bode vsak sprevidel, da se je zastopnik Kranjske jako trudoljubivo potegoval za deželne interese, ki so v tako tesni zvezi z našim prometom, ki zadeva trgovino, obrt in zemljedelstvo.

Ker se to v poročilu deželnega odbora še ni moglo povedati, štel sem si v svojo dolžnost, temu poročilu še to dodati s prošnjo, naj bi slavni deželni zbor pripoznal vspešno delovanje in pritrdil mojemu predlogu, ki se glasi:

Deželni zbor priznava, da se je zastopnik Kranjske v državnem železniškem svetu hvalevredno in trudoljubivo potezal za deželne interese.

(Predloga upravnega odseka in predlog poslanca Murnika obveljata. — Die Anträge des Verwaltungsausschusses und Antrag Murnik werden angenommen.)

10. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora kamniškega za uvrstitev ceste Motnik-Trzin med deželne ceste.

10. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Bezirksstrafenausschusses von Stein um Einreihung der Straße Möttinig-Tersain unter die Landesstraßen.

Poročevalec Detela:

Čast mi je poročati v imenu upravnega odseka o prošnji okrajnega cestnega odbora v Kamniku, da se cesta Motnik-Trzin uvrsti med deželne ceste tudi za slučaj, ako se ne bode letos rešil zakon, tikajoč se cest in kategorizovanje taistih. Cestni odbor v Kamniku utemeljuje to prošnjo s tem, da ima vzdrževati 103 km okrajnih cest, kar ni v nikakoršni razmeri z drugimi okraji naše kronovine. V prošnji se dalje še poudarja: (bere — lieš):

"Cesta Trzin-Motnik veže Kranjsko deželo s Štajersko, torej ji v prvi vrsti pristoji, da bi bila deželna, posebno, ako se pomisli, da je ta cesta tudi iz strateških ozirov jako važna. Že sedaj v mirnem času vojaki vsako leto to cesto najmenj po šestkrat rabijo, toliko bolj bi pa to bilo za slučaj vojne.

Dalje prisiljen je tudi cestni odbor zaradi tega do te prošnje, ker je za tiste posestnike, kateri imajo to cesto vzdrževati, to jako težko, ako se pomisli, kako daljno pot ima vsaki posamezni do svojega mu odmerjenega dela ceste, ker večina teh v hribih stane in ob času posipanja ceste veliko dela doma zamudi.

Cesta Motnik-Trzin meri v dolžini 35.432 m ali 35 km, ako se ta del uvrsti med deželne ceste, ostane še tukajšnjemu okraju 67.406 m ali 68 km ceste za vzdrževati, kar je z ozirom na to, da bo moral okraj itak tudi deželni naklad za deželne ceste plačevati, še precej velik del, kateri ostane še okraju."

Upravni odsek je pač uvidel, da je utemeljena ta prošnja in vsega ozira vredna, a meritorično se v razpravo o njej nikakor spuščati ni mogel, ker nimamo postave, vsled katere bi mogli omenjeno progo uvrstiti med deželne ceste, torej se drugemu odstavku te prošnje, naj se ta cesta uvrsti med deželne ceste, tudi za slučaj, ako se ne bode letos rešil zakon tikajoč se cest in kategorizovanja taistih itak ugajati ne more.

Upravni odsek pa je bil mnenja, naj se vsekako prošnja odstopi deželnemu odboru z naročilom, da se pri uvrstevanju deželnih cest nanjo ozira.

Upravni odsek torej nasvetuje:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Prošnja se izroča deželnemu odboru z naročilom, naj jo uvažuje pri uvrstevanju deželnih cest na Kranjskem.

(Obvelja. — Angenommen.)

11. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora zatiškega za uvrstitev občinske poti od Sent-Vida do Glogovice in do Sv. Roka med okrajne ceste.

11. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Bezirksstrafenausschusses von Sittich um Einreihung des Gemeindeweges von St. Veit bis Glogouza und St. Rochus unter die Bezirksstraßen.

Poročevalec dr. Poklukar:

Slavni zbor! Poročati mi je o prošnji, v katerej odborniki cestnega odbora zatiškega prosijo, naj bi se ona občinska pot, katera pelje od glavne ceste pri Glogovici do Šent-Vida in potem zopet do glavne ceste pri Sv. Roku uvrstila med okrajne ceste.

V prošnji je na drobno razloženo, kolikega pomena je ta cesta, in da bi bila državna cesta, ako bi se gradile po Dolenjskem tako, kakor so se državne ceste gradile večinoma v vseh drugih deželah, gotovo šla skozi Šent-Vidsko vas, ne pa skozi Glogovico.

Da je ta občinska pot pomenljiva za ves okraj, je razvidno že iz pomenljivosti vasi Šent-Vidske, ki je podobnejša trgu, kakor navadni vasi. Šent-Vid je središče vsega okraja, in ako bi prišli uradi iz Zatičine tje, tedaj nihče ne bi dvomil, da je ta cesta oddolno tolikega pomena, kakor katerakol okrajna cesta.

Da so se prosilci obrnili izrekoma sedaj do deželnega odbora, izvira od tod, ker imajo že od starodavnih časov Šent-Vidčani in Zatičani prepir, iz katere vasi naj vzamejo svojega župana; vsaki ga hočejo imeti izmed svojih mož. Sedaj imajo že več let svojega župana v Zatičini in pripomagali so mu k zmagi ravno vaščani iz Glogovice, katerim je vzdrževati večji del te občinske poti in zagotavlja se, da je župan iz hvaležnosti rekel, da, dokler je on župan, ne bode Glogovice nikdar silil, te ceste posipati. Vsled tega se Šent-Vidčani, ker je cesta v slabem stanju, obračajo do deželnega zbora.

Komur so tamošne razmere znane, ne bode zanikoval, da ima ta občinska pot važnosti dovelj, da bi se uvrstila med okrajne ceste. Ker pa je za tak sklep treba nadrobnejih preiskav, ki do sedaj niso dognane, akoravno se je v upravnem odseku naglašalo, da je ta pot bila že uvrščena med okrajne ceste, je vender odsek mislil, da se morajo storiti še potrebne preiskave. Zatorej predlagam v imenu upravnega odseka sledeče:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Deželnemu odboru se izroči ta prošnja z nalogo, da razmere občinske ceste z Glogovice čez Šent-Vid do Sv. Roka dá preiskati gledé vprašanja, je li gledé svojega prometnega pomena pripravna za uvrstitev med okrajne ceste, in da o tem vprašanju deželnemu zboru poroča, oziroma predloge stavi v prihodnjem zasedanju.

(Obvelja. — Angenommen.)

12. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji občine Draga za izločitev iz okraja kočevskega in uvrstitev v sodni okraj Ložki.

12. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Gemeinde Suchen um Ausscheidung aus dem Bezirke Gottschee und Einverleibung zum Gerichtsbezirke Laas.

Poročevalec Hren:

Veslavni deželni zbor! Predmet mojemu sedanjemu poročilu je prošnja, ki jo je vložil zastop občine Drage, kočevskega okraja, v imenu ondotnega prebivalstva, naj bi se ukrenilo, da bi se imenovana občina, ki sedaj spada pod politični, davkarski in sodni okraj Kočevski, izločila iz tega okraja in priklopila Ložkemu oziroma političnemu Logaškemu okraju. Upravni odsek to prošnjo visokemu deželnemu zboru prav toplo priporoča in nasvetuje, naj se prošnja usliši in s toplim priporočilom odstopi visoki c. kr. vladi. Kajti zares so razlogi, katere prošnja navaja, tako tehtni, da se je zanašati, da bode slavni deželni zbor njih opravičenje spoznal in torej prošnjo visoki vladi toplo priporočil.

Razlogi so v dotični prošnji s prostimi besedami navedeni, pa tako temeljiti in prepričevalni, da se mi zdi primerno, prošnjo, kar naravnost vso prečitati in si naprosim v ta namen dovoljenja gospoda deželnega glavarja. Prošnja se glasi: (bere — liešt:)

„Veslavni deželni odbor!

Kakor je znano, bila je pri organizaciji sodišč in davkarj občina Draga kočevskemu okraju pridelenjena. To pa nam srenječanom zavoljo lege odstranjenega našega ozemlja take težave dela, in je s tolikimi nepovoljnosti za nas združeno, da naša srenja že dolgo časa goji živo željo, da bi bila od kočevskega okraja izločena ter pridelenjena Ložkemu okraju. Da je želja naša zares opravičena in sedanja prošnja naša utemeljena, naj blagovoli veslavni deželni odbor iz sledečega razvideti.

Občina Draga, ki obstoji iz vasi Draga, Novikot, Lazec in Podpreska in šteje 1200 prebivalcev, leži tik Hrovaške meje ter se razprostira na visoki planjavi, ki je od Kočevja po dvovrstnih pogojzdenih gorskih grebenih ločena, čez katere nikaka cesta ne vodi in katere je torej le peš prekorati mogoče, pa to le v ugodnem letnem času in s potratu mnogega časa, namreč celih 7 — 8 ur hoda za tje, pa ravno toliko nazaj, po zimi pa zavoljo nakopičenega snega in zametov nikakor ne. Vsled tega je od nas edina pot v Kočevje z vozom čez Bloke, Sodražico in Ribnico, torej čez celi Ribniški okraj, po cestni prog, ki meri celih 70 kilometrov, torej daljava kot iz Ljubljane do Rudolfovega. Za tako potovanje pa se potrači cele tri dni, in v razmeri s tem so tudi potni troški visoki, in torej tolika potrata časa in novcev nam v gospodarskem oziru na veliko kvar.

Kakor strankam, ki imajo pri sodnji ali davkariji opraviti, prizadeva pa vsaki uradni posel, ki ga imajo sodnijski ali davkarski uradniki ali sluge pri nas opravljati, tudi njim veliko zgubo časa in provzročuje strankam neprimernih troškov, kajti vsaka taka komisija stane 44 do 50 gld., kar je pri tukajšnjih neznatnih zadevah in malenkostnih predmetih ogromni iznosek, posebno če se na splošno siromaštvo tukajšnjega prebivalstva ozira.

To so razmere na eni strani, namreč gledé našega sedanjega položaja, ko pripadamo v Kočevje. Vse drugače pa in ugodnejši bil bi naš položaj, ko bi se od Kočevja odcepili ter bili prideleni v Ložki okraj. Kajti z Ložem smo mi že po ozemlju, po sedstvu in po trgovinskem prometu v mnogi dotiki,

nam je do Loža voziti se le $2\frac{1}{2}$ ure, peš pa 3 do $3\frac{1}{2}$ ure. Vsaki posel, naj bi ga imeli mi pri sodnji oziroma davkariji, ali pa uradnije pri nas, bi se lahko dovršil v enem dnevu; komisije uradnikov bi stale 10 do 15 gld., ko sedaj trikratni znesek komaj zadostuje. Nam je torej iz napovedanih očitnih razlogov pri srcu, da bi se odcepili od Kočevja ter spadali k okraju Loškemu oziroma političnemu okraju Logaškemu. Zato sklenemo svoj klic na vele-slavni naš deželni zastop s prošnjo:

Naj bi on blagovolil po nas predlagano uredbo odobriti ter našo prošnjo slavnjej c. kr. vladi odp-slati s priporočilom, naj se želji naši vstreže ter od-redi, da se občina Draga od Kočevskega okraja izloči ter prideli Loškemu oziroma Logaškemu okraju“.

Da je vse to, kar navaja prečitana prošnja, resnično in opravičeno, kaže pogled na zemljevid, in v upravnem odseku, v katerem se je prošnja na tanko pretresovala, sta bila dva tudi danes navzoča gospoda poslanca, katerima so lega sveta in razmere osobno znane, in ki sta vse to tudi potrdila. Iz jasne izvedbe, da je ozemlje občine Drage od kočevske doline ločeno po dveh gorskih grebenih, čez katera peljejo le stranske peš-pota, katere pa zimski čas niso za rabo, med tem ko imajo Gorjanje do Loža prav ugodno cestno zvezo čez Prezid, razvidi se torej, da se je že pri določitvi oblastev premalo gledalo na to razmerje, in bilo bi že takrat kazalo, prisoditi občino Drago loškemu okraju. Umestno je torej, da se to sedaj popravi; to je po postavni naredbi tudi lahko mo-goče, kajti §. 2. zakona dné 11. junija 1868, št. 59 drž. veli tako:

„§. 2. Ako je iz krajevnih ali prometnih ozirov potrebno, sme minister za pravosodje, zaslišavši mnenje dotičnega deželnega zbora, z naredbo občine pri-klopiti drugim sodnim okrajem, prevelike sodne okraje razdeliti, okraje spojiti ali dosedanje uradne sedeže spremeniti“.

Tukaj gre torej za to, da se občina „Draga“ izloči iz enega, kočevskega, in priklopi drugemu, loškemu okraju, in zato je treba zaslišanja in pri-poročilnega mnenja deželnega zbora. To je nalog, zaradi česar se je občina Draga do slavnega deželnega zbora obrnila. Upravni odsek se je popolnoma pro-silcem pridružil, in to ne le iz razlogov v prošnji navedenih, temuč tudi še iz drugih uradnih in po-slovnih ozirov. — Kočevski sodni okraj šteje sedaj po naj novjšem repertoriju 20.331 duš, je torej zelo razprostrtan. Ko bi se torej občina Draga, katere prebivalstvo znaša po glasu prošnji 1200, po krajnem repertoriju pa le 840 duš, izločila iz kočevskega okraja, zmanjšalo bi se mu s tem število za 840 in ostalo bi še 19.491 prebivalcev. Temu nasproti bi se ložki okraj, ki sedaj poleg repertorija broji 9.247 duš, po-množil na 10.087 prebivalcev. Ker je pa zistemizo-vanega sodnega osobja v Kočevju toliko, kakor v Ložu, namreč razun sodnika še po dva pristava, je primerno in bi tudi uradnemu poslovanju koristilo, ako bi se kočevski okraj nekoliko zmanjšal in ložki za toliko pomnožil. S tem bi se strankam mnogo časa in truda, pa tudi mnogo troškov prihranilo, ker bi ne bilo treba strankam za vsaki pot po več dni časa tratiti in neprimernih komisijskih troškov plačevati, kakor do sedaj, ker se ti troški, kakor je znano, le

po daljavi voznega pota od uradnega mesta zara-čunavajo. Ti troški pa občinstvo, ki je večinoma prav ubogo, zelo težé, kajti vsaka komisija iz Kočevja do Drage stane, kakor izvemo iz prošnje, po 44 do 50 gld., med tem, ko bi znašali ti troški komaj če-trtino ali petino, če bi se občina priklopila loškemu okraju.

Kar se tiče izločitve iz sodnega okraja, velja dosledno tudi za politični okraj, ter bi s tem, da se občina spoji z drugim sodnim okrajem, se morala, kakor samo ob sebi umevno, tudi staviti pod tisto okrajno politično poglavarstvo, kamor novo določeni okraj pripada, torej v sedanjem slučaju pod okrajno glavarstvo v Logatci.

Posledek temu ukrepu bi bila tudi mala spre-memba volilnega reda za državni in deželni zbor, kar bi najmanjše težave ne delalo.

Zaradi tega pa in oziraje se na lego sveta, na razmere in opravičene želje prebivalstva in uva-žujoč, da bi se s tem prištedilo mnogo časa in troškov za stranke in bi se s tem tudi bolje uravnale po-slovne razmere dotičnih oblastev in uradov, in prid-o-bilo tudi tem zadnjim mnogo časa, katerega naj ko-ristneje porabijo za druge uradne posle, smatral je upravni odsek, to prošnjo toplo priporočati dežel-nemu zboru in stavi torej nasvet:

„Visoki deželni zbor naj sklene:

Prošnja občine Draga se odstopi visoki c. kr. vladi z najtoplejšem priporočilom, in se ob enem v smislu zakona iz 11. junija 1868 (drž. zak. št. 59) izreka, da so v prošnji navedeni razlogi dejansko utemeljeni in vsega uvažanja vredni, ter da je iz ozi-rov na narodno-gospodarstvene, pa tudi zasebne raz-mere prebivalstva, in iz uradno poslovnega stališča želeti, da se celo ozemlje občine „Draga“ izloči iz okraja kočevskega ter priklopi sodnemu in davčnemu okraju loškemu, oziroma političnemu okraju logaškemu“.

Abgeordneter Deschmann:

Ich bitte ums Wort! Ich hätte gewünscht, daß der geehrte Ausschuß durch Einsichtnahme in die Generalstabskarte von der Richtigkeit der in der Petition enthaltenen Distanzangaben sich überzeugt hätte. Soweit meine Erinnerung reicht, scheint mir die Angabe, daß die Verbindung der betreffenden Ortschaft mit Gottschee über Oblaf, Soderschitz und über Reifnitz stattfinden müsse, nicht ganz richtig zu sein. Soviel ich mich erinnern kann, führt eine Straße über Masern und eine zweite an der croatischen Seite nach Gottschee. Ich selbst bin einmal nach Masern gefahren, welche Ortschaft doch nicht weit von Suchen entfernt ist, später bin auch einmal nach Suchen von croatischer Seite gekommen. Es ist dies zwar schon lange her, und ich vermüthe, daß inzwischen auch in der Bezirksstraße nach Masern in der Richtung gegen Suchen eine Weiterführung eingetreten ist. Wenigstens konnte ich dies aus einem seinerzeit mit dem verstorbenen Herrn Faber gehaltenen Gespräche entnehmen. In dieser Beziehung hätte ich gewünscht, daß der Verwaltungsausschuß sich die Überzeugung verschafft hätte, ob die Angabe betreffs der 70 km Entfernung von Suchen bis Gottschee richtig ist, und dazu wäre die Einsichtnahme in die Generalstabskarte nothwendig ge-wesen.

Poslanec Pakiž:

Slavni zbor! Prošnja sama ob sebi je gotovo prav dobro utemeljena, ob enem pa je gospod poročevalec natanko razložil, da je mogoče jej pritrditi. Ker pa so okolščine tamošnega okraja meni popolnoma dobro znane, ker sem bil kot član cenilne komisije ravno v občini Dragi, ob enem pa sem ves politični okraj kočevski mnogokrat prehodil, ne samo zaradi ekonomičnih, temveč tudi gozdno-kulturnih stvari, bi si dovolil tudi nekaj besedi izpregovoriti, ter izreči, da so razlogi, ktere navaja prošnja, po vsem resnični. Ako hoče kdo iz občine Drage iti v kočevsko mesto, mora prehoditi dva velika hriba. Ako se pa hoče kdo voziti, mora se voziti iz Drage čez ribniški okraj, to je skozi loški Potok. Od Loškega Potoka sicer tudi vodi okrajna cesta čez Goro proti Ribnici. A žalibog je tista tako hribovita, da je vsakemu nemogoče se vozariti brez posebne nevarnosti, posebno pa, ker je na tisti cesti malo prometa; cesta v zimskem času ni pripravna za vožnjo radi velikih sneženih zametov in strmih klancev. Mora se torej iz občine Drage, ako se hoče peljati z vozom, v kočevsko mesto, iti skozi Loški Potok, to je okraj ribniški, in od tod v loški okraj čez vasi Studenec in Runarsko in potem pa zopet čez visoki hrib Boncar in skozi okraj Ribnico. Opomniti pa moram, da je iz občine Draga do okrajnega soda v Ložu najmenj dvakrat krajša pot, kakor pa do okrajnega soda v Kočevje. Jaz sem ta pota večkrat popotoval, okolščine so mi znane in moram le toplo priporočati, da se ta prošnja usliši.

Poslanec Klun:

Slavni zbor! Mislim, da si s kartami, ki smo si jih naročili, ne bomo dosti pomagali. Na karti se razvidi krajša črta, ceste, morebiti tudi vse steze, ali vrhu tega je treba tudinatančno vedeti, kedaj se more dotična cesta rabiti. Iz Drage peljejo pač steze čez Presko v Bärenheim, in od ondot v Gotenico, iz Gotenice pa more iti človek čez Kočevsko Reko, Muravo, Lienfeld okoli Friedrichsteina v Kočevje, ali pa jo mora vkreniti čez Grčarice, Rakitnico na okrajno cesto, ki iz Ribnice drži v Kočevje. Treba je pa zvedeti, da je ta pot rabljiva v celem letu k večem 4 — 5 mesecev, kajti v sedanjem času n. pr. je tam navadno že toliko snega, da je nemogoče skoz gozd sneg pregaziti; ravno tako ob času, ko je drugod že vse kopno, tam navadno sneg leži še do meseca maja ali celó junija in je le v poletnem času mogoče po tistem potu hoditi, ki pa tudi ni za vsacega človeka rabljiv. Kajti, kdor se hoče v dotičnih poletnih mesecih po tej stezi v Kočevje podati, mora stezo dobro poznati, sicer je mogoče, da zaide v gozdu in tam morda celó pogine, kar se je res že večkrat zgodilo. Gledé poti iz Drage v Ribnico, je že gospod poslanec Pakiž razložil, da ni zmiraj rabljiva in tudi čestiti naš tovariš gospod ribniški sodnik bo potrdil, da se morajo Ribničanje v Loški Potok dostikrat voziti skozi loški okraj, torej bi še menda za te občine bilo najprimernejše, ako bi ne spadale pod Ribnico. Mislim, da se je treba na vse te razloge ozirati in da je posebno sedaj, kar se les izvaža na Rakek, gotovo najlepša in najpriljubnejša pot za to občino čez Bloke

v Lož, oziroma na Rakek in od tod po železnici v Logatec. Zato prošnja občine Draga prav toplo priporočam slavnemu zboru.

Poslanec Višnikar:

Ne bodem ponavljal razlogov, ktere sta gospoda predgovornika že navedla, temveč le potrjujem, da je vse to resnično. Komisije iz Kočevja hodijo navadno preko Ribnice in Sodražice v Drago in še preteklo nedeljo, ko sem bil doma, je šla komisija iz Kočevja po tej poti. Dva gospoda šla sta sicer čez Grčarice (Mafern) peš, druga dva pa sta se peljala po poti skozi Ribnico, Sodražico, Runarsko, okraja loškega, potem skozi Loški Potok na Podpresko in Drago, torej dvakrat skozi ribniški okraj. To sem hotel omeniti, ker mi je znano iz svoje skušnje.

Poročevalec Hren:

Na ugovore čestitega gospoda kolege Deschmanna samo na to opozarjam, da se je stvar v upravnem odseku prav objektivno in vestno pretresavala. Imeli smo na razpolaganje ne le generalstabskarto, temveč tudi Freyer-jev zemljevid. Ali tu ne nahajam, da bi bila občina Draga s Kočevjem kar naravnost čez hribe zvezana po vozni poti. Vozna pot od Kočevja pelje le do Grčarice, dalje pa ne, kakor se razvidi iz zemljevida. Kar se tiče stranskih peš-potov imajo jih pač, ali vsakemu ni mogoče jih rabiti, kajti pota so kar naravnost čez gore izpeljane, treba je trdnega zdravja in čilih nog, in rabljive so razun tega le v poletnem suhem času. V zimskem času te steze niso rabljive, pa tudi po leti ni vsakemu mogoče po 7—8 ur peš hoditi, posebno se to nikdar ne more zahtevati od komisij. Kakor je gospodu Deschmannu znano, računajo uradniki daljavo le po vozni progi, ne pa po peš potih, in zato je lahko preudariti, koliko stroškov znaša vsaka komisija iz Kočevja. Mislim torej, da opazke gospoda Deschmanna prošnje in nasveta upravnega odseka niso zadele, in torej ostanem pri poprej stavljenem predlogu.

Landeshauptmann:

Ich bitte diejenigen Herren, die mit dem Antrage des Verwaltungsausschusses einverstanden sind, sich zu erheben.

(Obvelja. — Angenommen.)

13. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za leto 1888. (k prilogi 16.).

13. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag der Landes-Wein-, Obst- und Ackerbauschule in Stauden pro 1888 (zur Beilage 16.).

Poročevalec dr. Poklukar:

Pripravljen sem sicer poročati o prilogi 16. to je, o proračunu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu za l. 1888., toda finančni odsek je marsikatero številke tega proračuna spremenil, kar mi bode treba nekoliko obširneje utemeljevati. Nadalje je s tem proračunom v zvezi tudi priloga 43., v katerej predlaga deželni odbor, naj bi se mu dovolil kredit za nakup gozda za šolo na Grmu, in priloga 26., v katerej se predlaga nameščenje tretjega učitelja, za katerega je treba v proračun primerno svoto vstaviti. Poročilo bode torej naravno nekoliko obširneje.

Ker se mi je izrekla od več strani želja, naj se obravnava tega predloga preloži za prihodnjo sejo, predlagam: naj se od današnjega dnevnega reda odstavi in postavi na dnevni red prihodnje seje.

(Obvelja — Angenommen.)

14. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu zaklada učiteljskih penzij za leto 1888. (k prilogi 29.).

14. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Vorschlag des Lehrerpensionsfonds pro 1888 (zur Beilage 29.).

Poročevalec Šuklje:

Slavni zbor! V imenu finančnega odseka mi je poročati o proračunu učiteljskega penzijskega zaklada za l. 1888., priloga 29.

Kar se tiče potrebščine, je omeniti, da je deželni šolski svet potrebstino proračunil na 18.870 gld. in temu je tudi pritrdil deželni odbor. Vender je došlo mnogo peticij, na katere se je treba ozirati pri tej priliki.

Najpred neka peticija umirovljenega nadučitelja Franca Perucija, kateri slušbuje od l. 1852., počenši, torej je dejansko v službi že 35 let. Umrovljen je bil ta nadučitelj tekom tega leta meseca julija in sicer se mu je odmerila pokojnina v znesku 270 gld. Mož je namreč šele kasneje dostal svoj učiteljski izpit, oziroma oni konzistorjalni izpit, ki je ekvivalent današnjemu učiteljskemu izpitu. Vsled tega mu je vštrevati službena leta pri izračunjenji pokojnine stoprav od 24. septembra 1862. l. Sedaj prosi, da bi se mu vračunila tudi ona 10 letna doba, predno je zvršil svoj izpit. Finančni odsek te prošnje ni mogel uvaževati, ker stoji na tem stališču, da se je tu strogo držati postavnih določil in da je v interesu pouka, da se vštrevata le ona doba, ki je potekla po dovršenem učiteljskem izpitu.

Vender pa je finančni odsek, ozirajoč se na nekatere druge razloge mislil, da gre zvišati pokojnino nadučitelju Peruciju.

Dotični nadučitelj je bil namreč upokojen julija 1887. l., torej le nekoliko mesecev, predno mu je nastala pravica do druge petletne doklade. Potem treba uvaževati, da ima ta mož izredne in tudi mnogostransko priznane zasluge na drugem polji. Pri več

prilikah mu je kranjski deželni odbor že svojo zahvalo izjavil nad sodelovanjem njegovem pri prazgodovinskih najdbah in med prilogami prošnje se nahajata jako laskavi svedoči dunajske centralne komisije, v katerih se priznavajo njegove zasluge.

Ozirajoč se na to, bil je finančni odsek tega mnenja, da gre tu v istini nekoliko zvišati pokojnino in nasvetuje, naj se prositelju pokojnina tako odmeri, kakor da bi bil imel že drugo petletno doklado in da se mu vštrevata tudi funkcijska doklada, do katere prav za prav nema pravice, ker je bil kot nadučitelj le provizoričen, ne pa definitiven.

Precej k prvi subrubriki torej stavi finančni odsek predlog:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Umrovljenemu nadučitelju Francu Peruciju zviša se pokojnina od letnih 270 gld. na 315 gld. in sicer pričnši s 1. januarjem 1888.

Dejanskega efekta pa to pri skupni svoti ne bode imelo, ker je deželni šolski svet proračunil za učiteljske penzije skupno svoto 12.600 gld. in sicer je tu za posebne slučaje bilo za naprej postavljenih v proračun 820 gld. Finančni odsek misli torej, da ni treba za Frana Perucija nasvetovano višjo svoto postaviti posebej v proračun, ampak, da se bode ta potrebščina pokrila iz pavšalne svote, namenjena za posebne slučaje.

V imenu finančnega odseka torej nasvetujem, da se pritrdi subrubriki „I. Penzije za učitelje 12.600 gld.“ in predlogu gledé pokojnine nadučitelja Franca Perucija.

(Obvelja — Angenommen.)

Kar se subrubrike II. tiče, nasvetuje finančni odsek, da se sprejme nespremenjena po proračunu v skupnem znesku 3.900 gld.

Pri tej priliki omeniti je poročevalcu peticije učiteljske vdove Ane Schillerjeve.

Prosilka prosi za odgojevalni donesek za zakonskega otroka, ki je bil rojen po smrti očetovi. Finančni odsek misli, da ni mogoče ustreči tej prošnji. Prosilka namreč uživa itak že pokojnine in odgojevalnega doneska 390 gld., torej toliko, kolikor ji je sploh mogoče dati po zakonu z ozirom na §§. 69 in 72 deželnega zakona 29. aprila 1873. Tam je povedano, da ne sme vdova pokojnine in odgojevalnih doneskov za otroke dobivati več nego polovico tega, kar je umrli soproj ali oče poslednjič dobival vštrevne letnine. Toliko že sedaj uživa prosilka Ana Schillerjeva in vsled tega ni mogoče, na postavni podlagi zvišati te svote. Torej je finančni odsek tega mnenja, da je odkloniti ta prošnja. Pač pa se naj prosilki pove, da, ako kateri njenih starših otrokov po §. 73. zgubi ta odgojevalni donesek, v tistem trenutku najmlajši otrok stopi na njegovo mesto.

Finančni odsek torej nasvetuje:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Prošnja učiteljske vdove Ane Schillerjeve za rejni donesek za pozneje rojenega zakonskega otroka Ano se odkloni, ker je prosilki že toliko penzije in rejnih doneskov dovoljenih, kolikor dopuščata §§. 69. in 72. dež. zak. z dné 29. aprila 1873. Ob enem se ji naznanja, da stopi njen, po očetovi smrti rojen

otrok Ana v užitek rejnega doneska 26 gld. tedaj, če kedo starejših njenih otrok umerje, ali če mu rejni donesek neha v smislu §. 73.

(Subrubrika II. in predlog finančnega odseka obveljata. — Subrubrik II. und der Finanzausschuß-Antrag werden angenommen.)

Subrubriko „III. Doneski za vzgojo“ 600 gld. nasvetuje finančni odsek nespremenjeno.

(Obvelja — Angenommen.)

Pri „Miloščinah“ imamo precejšno spremembo. Deželni šolski svet nasvetuje 1.120 gld. Tu treba rešiti celo kopo peticij, katere merijo vse na to, da se miloščine ali podaljšajo, oziroma zvišajo, ali na novo podele.

Finančni odsek nasvetuje izmed teh peticij, naj se dovoli:

1. Učiteljski vdovi Marjeti Junc dovoli se miloščina 80 gld. na tri leta pričenši s 1. januarjem 1888 iz učiteljskega penzijskega zaklada.

2. Učiteljski siroti Luciji Schott podaljša se rejni donesek letnih 31 gld. 66 kr. iz učiteljskega penzijskega zaklada in sicer pričenši s 26. aprilom 1887, na tri leta.

3. Pomožnemu učitelju Matiju Hiti-ju dovoli se miloščina 100 gld. na tri leta, pričenši s 1. januarjem 1888 iz učiteljskega penzijskega zaklada.

4. Učiteljski vdovi Karolini Hočevarjevi dovoli se miloščina 50 gld. na tri leta, pričenši s 1. januarjem 1888 iz učiteljskega penzijskega zaklada. Iz tega zaklada dovoli se njenemu sinu Kunu Hočevarju rejni donesek letnih 30 gld. do dopolnega 18. leta.

5. Učiteljski vdovi Magdaleni Kratochwill dovoli se milostna pokojnina in za njene otroke rejni donesek v skupnem znesku 100 gld. na tri leta, pričenši s 1. januarjem 1888 iz učiteljskega penzijskega zaklada.

6. Učiteljskima sirotama Karolini in Ani Malenšek dovoli se miloščina 30 gld. za vsako na 3 leta, pričenši s 1. avgustom 1887, iz učiteljskega penzijskega zaklada.

7. Bivšemu učitelju Janezu Geigerju zviša se miloščina na 180 gld. na leto, in sicer pričenši s 1. januarjem 1888 iz učiteljskega penzijskega zaklada.

8. Učiteljski vdovi Frančiški Pibernik dovoli se miloščina letnih 50 gld. na tri leta iz učiteljskega penzijskega zaklada, pričenši s 1. januarjem 1888.

9. Bivšemu učitelju za silo Matiju Prašnikarju dovoli se miloščina letnih 60 gld. iz učiteljskega penzijskega zaklada na 3 leta, pričenši s 1. januarjem 1888.

10. Učiteljski siroti Ivani Stuparjevi dovoli se miloščina letnih 50 gld. na 3 leta iz učiteljskega penzijskega zaklada, pričenši s 1. januarjem 1888.

Vsega skupaj znašajo torej nasvetovane miloščine 666 gld. 66 kr. Ako to pribijemo temu, kar zahteva deželni šolski svet, namreč 1.120 gld., dobimo svoto 1.786 gld. 66 kr., ali po odbitih krajcarjih okroglo 1.786 gld.

Nasvetujem torej v imenu finančnega odseka v subrubriki „IV. Miloščine“ vstaviti 1.786 gld. S tem se rešijo ob enem poprej omenjene peticije.

(Obvelja. — Angenommen.)

Subrubrikam V., VI., in VII., nasvetuje finančni odsek pritrditi nespremenjeno, kakor so stavljene.

(Obvelja. — Angenommen.)

Skupna svota potrebščine znaša torej 19.536 gld.

Zaklado nasvetujem v imenu finančnega odseka nespremenjeno v znesku 8.478 gld., tako, da se kaže primanjkljaj 11.058 gld., katerega je pokriti iz deželnega zaklada.

Če se oziramo na to primanjstvo, s katero je obremenjen deželni zaklad po učiteljskem penzijskem zakladu in če jo primerjamo prejšnjim letom, nahajamo za leto 1883. v proračun postavljenih v to svrhu 9.500 gld., dejanski uspeh znašal je 8.955 gld.; l. 1884. bilo je proračunjenih 10.204 gld. dejansko, se je potrosilo 9.710 gld.; l. 1885. znašal je proračunjeni primanjkljaj 11.332 gld., dejansko se je potrosilo 9.060 gld.; leta 1886. znašal je proračunjeni primanjkljaj 11.104 gld., dejanski efekt je bil 9.100 gld. in za l. 1887. se je v ta namen v proračun postavilo 11.047 gld., torej približno ravno toliko, kakor sedaj. Ali gospôda, da se letos ni zahtevalo prilično več v pokritje tega pomanjkljaja kakor lani, to je naposled zgolj slučaj. Finančni odsek je bil torej tega mnenja, da bo potrebščina narastla in s to potrebščino vred tudi breme za deželni zaklad in zaradi tega izrazila se je misel v finančnem odseku, ali ne bi kazalo o pravem času kaj ukreniti, da se deželni zaklad po učiteljskih penzijah preveč ne obremeni. Pot je naravna, iskati jo je z zavarovanjem učiteljev. Pri tej priliki nastane pač ta težava, da pri sedanji uredbi učiteljskih plač ni mogoče učitelje za višje doneske pritegniti. Vender je bil finančni odsek tega mnenja, da se je resno lotiti tega vprašanja in vsled tega mi je čast, poleg števil, katere sem navedel, nasvetovati v imenu finančnega odseka sledeče:

Slavni deželni zbor naj sklene:

a) Proračun učiteljskega penzijskega zaklada za leto 1888. s potrebščino 19.536 gld. z zaklado 8.478 gld. in s primanjkljajem 11.058 gld., kojega je pokriti iz deželnega zaklada, se odobri.

b) Ob enem se naroča deželnemu odboru, da preišče, ne bi li kazalo skrbeti za učiteljsko pokojnino potom zavarovanja učiteljskega osebja. V ta namen poizveduje naj pri raznih zavarovalnih društvih, držeč se načela, da pri sedanji ureditvi učiteljskih plač ni zvišati odstotnih odtegljajev ter da je deželni zaklad pritegniti k dotični potrebščini s primernim stalnim letnim doneskom. O vsem tem stavi naj svoje nasvete v bodočem deželno-zborskem zasedanju.

To sta nasveta finančnega odseka in priporočam jih slavni zbornici v sprejem.

Predloga obveljata brez debate. — Beide Anträge werden ohne Debatte angenommen.)

15. Ustno poročilo odseka za letno poročilo o letnem poročilu deželnega odbora, in sicer:

15. Mündlicher Bericht des Rechenschafts-berichts-Ausschusses über den Rechenschafts-bericht des Landesauschusses, und zwar zu :

- a) §. 4, deželne podpore;
- a) §. 4, Landesunterstützungen,
- b) §. 5, občinske zadeve;
- b) §. 5, Gemeindeangelegenheiten,
- c) §. 10, osobne zadeve;
- c) §. 10, Personalien,
- d) §. 11, splošne zadeve,
- d) §. 11, Allgemeines.

Poročevalec dr. Sterbenec:

Slavni zbor! Poročati mi je v imenu odseka za letno poročilo o §§. 4, 5, 10 in 11 tega poročila.

K §. 4. letnega poročila je pri marg. št. 8. navedeno, da je deželni odbor iz lastne moči dovolil za 4 mesece po 10 gld. Mariji Hlavki za nadaljevanje uka v umetnem vezanji na Dunaji.

Odsek predlaga, slavni deželni zbor naj blagovoli to odobriti. O drugih točkah tega paragrafa nima odsek nič omeniti.

§. 5. letnega poročila. Odsek za pregledovanje letnega poročila nima po natančnem pretresovanji vseh točk tega paragrafa nič omeniti in predlaga, naj se vsebina tega paragrafa vzame na znanje. Gledé glavne bilance mestnega posojila ljubljanskega l. 1886. v §. 5. stran 70 — 71 mi manjka še nekaterih podrobnostij in torej danes o tem ni mogoče poročati, imel bodem pa čast slavnemu zboru poročati v eni prihodnjih sej.

§. 10. letnega poročila nam javlja osobne spremembe gledé visoke zbornice in deželnih uradnikov. V prvem oziru ponavljam, kar je že naš velečenjeni gospod deželni glavar v 1. seji omenil, da je deželni poslanec gospod Faber umrl. Slavni zbor mu je svojo čast skazal, da je vstal raz sedežev. Blag mu spomin!

V drugem oziru, to je pri deželnih uradih je deželni inženir g. Witschl postal nadinženir in g. Hrasky je stopil na njegovo mesto; adjunktom je imenovan g. Anton Klinar, pa le začasno, ker mora poprej dejansko skazati zadovoljno službovanje.

Visoki zbor je deželnim uradnikom v zadnjem zborovanji dovolil doklade in nagrade, dotični so svojo toplo zahvalo primernim potom izjavili.

Janez Kozjek je prejel nagrado 50 gld. do petletne službene dobe v l. 1889. Po smrti Hermana Tomana so povišani v službi in plači pri deželnem računovodstvu: Vinc. Vizjak, Jožef Paternoster in Janez Kozjek ingrosist extra statum.

Siroti Ani in Mariji Lušin prejele ste miloščino 50 gld. do 1889. l. in tudi sirotinsko ustanovo 50 gld. Uršula Zanoškar prejela je miloščino 120 gld. do 1890 l. enako Marija Zapletov 60 gld. do 1889. l.

Gledé §. 11. letnega poročila odsek nima omenjati drugega, nego, da bi se poprosila slavna vlada, da dovoli okrajne blagajnice tudi še za l. 1888.

Odsek torej nasvetuje gledé vseh štirih paragrafov, o katerih sem imel čast poročati:

1. Deželni zbor vzame ta poročila na znanje.
2. Deželnemu odboru se naroča, visoko c. kr. vlado prositi, da se okrajne blagajne tudi l. 1888. ne odpravijo.

(Obvelja. — Angenommen.)

Deželni glavar:

Prihodnjo sejo določujem na petek, 16. decembra t. l. ob 10. uri dopoldne s sledečim dnevnim redom:

(Glej dnevni red prihodnje seje. — Siehe Tagesordnung der nächsten Sitzung.)

Finančni odsek zboruje v sredo, 14. t. m. ob 10. uri dopoldne.

Občinski odsek jutri, 13. t. m. ob 5. uri popoldne.

Upravni odsek danes ob 4. uri popoldne.

Sklenem sejo.

Seja prestane ob 2. uri popoldne. — Schluß der Sitzung um 2 Uhr nachmittags.

